

**UCHWAŁA NR XX/130/2020
RADY GMINY BARANÓW**

z dnia 26 listopada 2020 r.

w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów na lata 2021-2027.

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713, z późn. zm.) oraz art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r., poz. 1876) - **Rada Gminy Baranów uchwala, co następuje:**

§ 1. Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów na lata 2021-2027, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Baranów oraz Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baranowie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

Wiceprzewodnicząca Rady
Gminy

Marianna Goluch

Załącznik do:

Uchwały Nr **XX/130/2020**

Rady Gminy Baranów

z dnia 26 listopada 2020 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY BARANÓW
na lata 2021-2027**

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	3
1.1 Podstawy prawne dla konstruowania SRPS.....	6
2. Charakterystyka Gminy Baranów.....	17
2.1 Dane demograficzne.....	19
2.2 System pomocy społeczne w Gminie Baranów.....	24
2.3 Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.....	24
2.4 Diagnoza problemów społecznych.....	28
3. Analiza SWOT.....	47
4. Cele, kierunki działań i wskaźniki ich realizacji.....	51
4.1 Misja i wizja.....	52
4.2 Cele, kierunki działań i wskaźniki i ich realizacji.....	52
4.3 Wartości referencyjne mierników.....	56
5. Monitoring i ewaluacja strategii.....	59
6. Sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe	60
7. Zakończenie.....	63
8. Spis tabel.....	65
9. Spis wykresów.....	65

1. Wstęp

Skuteczne i efektywne rozwiązanie problemów w celu coraz lepszego zaspakajania potrzeb mieszkańców zależy w dużym stopniu od sprawności zarządzania, czyli od umiejętności podejmowania - przy określonych uwarunkowaniach stworzonych przez otoczenie oraz ograniczeniach finansowych - optymalnych decyzji dotyczących rozwoju gminy dla osiągnięcia zamierzonych rezultatów. Wymaga to stosowania - przez władze samorządowe nowych metod sterowania rozwojem gminy. Proces sterowania rozwojem gminy musi mieć obecnie charakter aktywny i być nastawiony na kreowanie jej przyszłości, w którym decyzje bieżące wynikają z ustaleń o charakterze długookresowym, czyli winien być oparty na podejściu strategicznym.

Rozwiązywanie problemów społecznych stanowi jedno z najważniejszych zadań administracji publicznej wszystkich szczebli. Działania w obszarze pomocy społecznej powinny być realizowane w ramach zintegrowanego systemu, w którym równorzędnym partnerem administracji powinny być organizacje i instytucje należące do różnych sektorów życia publicznego. Szczególnie istotna rola przypada w tym systemie samorządowi lokalnemu, a zwłaszcza gminom.

Niniejsza strategia zawiera dwa niezbędne warunki do efektywnej realizacji pomocy społecznej tj. diagnozę rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej Gminy Baranów oraz długofalowy plan działań, ukierunkowany na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami. Strategia skierowana jest do mieszkańców gminy Baranów, którzy z różnych przyczyn znaleźli się w trudnej sytuacji i wymagają pomocy w celu odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania. Adresatem strategii są zarówno osoby samotne, jak i rodziny.

W trakcie prac przeprowadzono pogłębioną diagnozę problemów identyfikowanych w gminie. Strategia zawiera również prognozę najistotniejszych czynników, które w najbliższych latach będą wyznaczały podstawowe działania ukierunkowane na rozwiązywanie problemów społecznych, dotyczących mieszkańców gminy. W efekcie prac nad Strategią opracowano, dostosowywany do aktualnych potrzeb, zestaw celów strategicznych, operacyjnych i niezbędnych działań oraz wskaźników monitorujących ich

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów na lata 2021-2027

efektywność. Ponadto w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostały nakreślone ramy finansowe na lata 2021-2027, które będą stanowiły źródło finansowania przyjętych działań. Ramy finansowe prezentowane są w powiązaniu do wdrożonych programów długoterminowych, stanowiących płaszczyznę do realizacji działań nakreślonych w Strategii. W trakcie prac nad dokumentem zostały również opracowane wartości bazowe i referencyjne dla poszczególnych wskaźników, których zadaniem będzie ułatwienie bieżącego monitoringu realizowanego przez cały okres obowiązywania Strategii. Ponadto przyjęta została reguła okresowego przeprowadzania ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, gdzie w odstępach trzyletnich proces ten będzie dawał podstawy do wnikliwej oceny rezultatów działań. Ewaluacja może również wskazywać obszary, w których rekomendowane będą zmiany przyjętych celów i działań, co stanowi mechanizm zapewniający dostosowanie do zmieniającego się otoczenia i potrzeb.

Podczas prac został wykorzystany element konsultacji w postaci spotkań warsztatowych, w trakcie których wyznaczone zostały cele strategiczne na kolejne lata. W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele: Urzędu Gminy Baranów, gminnych służb pomocy społecznej, placówek służby zdrowia oraz oświatowych.

W trakcie prac konsultacyjnych, bazując na zidentyfikowanych głównych celach strategicznych, przeprowadzono pogłębioną analizę SWOT. Zadaniem jej było zidentyfikowanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, które w trakcie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będą stanowiły zarówno czynniki wzrostu, jak również czynniki ryzyka zagrażające szansom osiągnięcia zakładanych rezultatów.

W końcowej fazie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, w trakcie których projekt dokumentu został udostępniony szerokiemu gronu podmiotów, instytucji i mieszkańców gminy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Baranów na lata 2021-2027 została wykonana w odpowiedzi na zachodzące zmiany w obszarach społecznych i ekonomicznych gminy. Zarządzeniem nr VII/170/2020 Wójta Gminy Baranów z dnia 3 lipca 2020 roku został powołany Zespół ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów na lata 2021-2027. W jego skład weszły:

1. Przewodnicząca Zespołu - Pani Magdalena Stefaniak
2. Zastępca Przewodniczącej Zespołu – Pani Irena Wróbel
3. Członek Zespołu- Pani Danuta Szymanek

4. Członek Zespołu- Pani Halina Kubajka
5. Członek Zespołu – Pani Grażyna Piaseczna
6. Członek Zespołu- Pani Małgorzata Pszczoła
7. Członek Zespołu- Małgorzata Chrzan
8. Członek Zespołu- Pan Rafał Rodzik
9. Członek Zespołu – Pani Marzanna Wojtaś

W trakcie prac przeprowadzono pogłębioną diagnozę problemów identyfikowanych w gminie. Strategia zawiera również prognozę najistotniejszych czynników, które w najbliższych latach będą wyznaczały podstawowe działania ukierunkowane na rozwiązywanie problemów społecznych, dotyczących mieszkańców gminy. W efekcie prac nad Strategią opracowano, dostosowywany do aktualnych potrzeb, zestaw celów strategicznych, operacyjnych i niezbędnych działań oraz wskaźników monitorujących ich efektywność.

1.1 Podstawy prawne dla konstruowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego została zobligowana do okresowego opracowywania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Zadanie to jest określone w art. 17 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, jako własne, w powiązaniu z art. 16b cytowanej ustawy. Dokument strategiczny, zgodnie z normą prawa określoną w art. 16b ust 2 ustawy o pomocy społecznej, powinien zawierać:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna również w swoich celach i projektowanych działaniach nawiązywać do dokumentów strategicznych opracowywanych na różnych szczeblach samorządowych. Powinna stanowić element kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów społecznych. W procesie opracowywania strategii należy uwzględniać obowiązujące programy pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i inne, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Ustawa wprowadza również dla powiatów obowiązek przeprowadzenia konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami, co zapewnia odpowiednie dopasowanie stosowanych narzędzi polityki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów na lata 2021-2027 jest zgodna z założeniami polityki społecznej, określonej w krajowych dokumentach strategicznych, jak również z innymi ustawami kompetencyjnymi szczebla administracji rządowej i samorządowej. Działania przyjmowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynikają z bezpośredniego odniesienia do krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 poz. 713 tj. z późn. zm.);

- Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 poz. 1876 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2018 roku poz. 554 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2017 roku poz. 1851 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2020 roku poz. 426 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 roku poz. 821 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2020 roku poz. 1409 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 roku poz. 685 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2020 roku poz. 176 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 poz. 2277 tj. z późn. zm.);
- Ustawy dnia z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 poz. 852 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2020 poz. 111 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 poz. 218 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2020 poz. 1057 tj. z późn. zm.).

Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu Unii Europejskiej:

Doświadczenia Unii Europejskiej po kryzysie, który wybuchł na przełomie lat 2007/2008, spowodowały szereg działań mających na celu zabezpieczenie i szukanie właściwych dróg wyjścia z sytuacji kryzysowych w szeroko pojętym obszarze funkcjonowania obywateli i

podmiotów życia publicznego. W wyniku prac przyjęto katalog programów i strategii, wyznaczających kierunki, w których powinny podążać poszczególne kraje członkowskie UE. Jednym z najistotniejszych z punktu widzenia budowania strategii rozwiązywania problemów społecznych jest:

EUROPA 2020 – STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Wśród głównych jej celów należy wymienić m.in:

- stopa zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinna wzrosnąć z obecnych 69% do co najmniej 75%, między innymi wskutek zwiększenia liczby pracujących kobiet i osób starszych oraz lepszej integracji migrantów na rynku pracy;
- cel związany z edukacją, dotyczący problemu osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, obejmuje ograniczenie wskaźnika przerywania nauki do 10% w porównaniu z obecnym poziomem 15% oraz zwiększenie do 2020 r. odsetka osób w wieku 30-34 lat posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%;
- liczbę Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa należy ograniczyć o 25%, co będzie wymagać wydobycia z ubóstwa ponad 20 mln osób¹.

Powyższe cele są ze sobą wzajemnie powiązane. Na przykład lepsze wykształcenie przekłada się na większe szanse na rynku pracy, a zwiększanie stopy zatrudnienia przyczynia się do zmniejszania ubóstwa. Większe możliwości w zakresie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej we wszystkich sektorach gospodarki oraz efektywniejsze korzystanie z zasobów poprawią konkurencyjność i będą sprzyjać tworzeniu nowych miejsc pracy. Dzięki inwestycjom w czyste i niskoemisyjne technologie poprawi się stan środowiska naturalnego, będziemy mogli skuteczniej przeciwdziałać zmianom klimatu oraz zwiększać potencjał w zakresie przedsiębiorczości i zatrudnienia. Strategia Europa 2020 obejmuje szereg innych celów wzajemnie ze sobą powiązanych jednak z uwagi na zakres niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ograniczono się tylko do jej wymiaru społeczno-gospodarczego, co obrazują powyżej zaprezentowane cele.

¹ Za krajową granicę ubóstwa przyjęto próg 60% krajowej mediany rozporządzalnego dochodu w każdym państwie członkowskim.

Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu krajowym :

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego została przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 104 z dnia 18 czerwca 2013 r. i opublikowana w Monitorze Polskim z 2013 roku poz. 640. Odnosi się ona do średniookresowej strategii planowania rozwoju kapitału ludzkiego wyznaczonej w dokumencie strategicznym Unii Europejskiej – „Europa 2020” Spośród pięciu głównych celów strategii „Europa 2020” trzy dotyczą kwestii wpisujących się w SRKL. Są to: wzrost zatrudnienia (wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20–64 lat na poziomie 75%, a dla Polski na poziomie 71%), podniesienie poziomu kompetencji obywateli (odsetek młodzieży niekontynuującej nauki na poziomie poniżej 10% w UE i na poziomie 4,5% w Polsce, odsetek osób z wykształceniem wyższym lub równoważnym

- wśród grupy wiekowej 30–34 lata na poziomie minimum 40% w UE i 45% w Polsce,
- zmniejszenie poziomu ubóstwa (zmniejszenie w UE liczby osób zagrożonych ubóstwem o 20 mln, a w Polsce o 1,5 mln).

Ponadto cele SRKL są również zgodne z założeniami czterech inicjatyw flagowych, czyli projektów, które będą realizowane przez Komisję Europejską w okresie do 2020 roku. Są to:

- „Mobilna młodzież”, mająca za zadanie wspierać państwa członkowskie w budowaniu systemu płynnego przejścia z edukacji (kształcenia i szkolenia) na rynek pracy,
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”, zakładający modernizację europejskich rynków pracy, której celem jest wzrost liczby osób podejmujących zatrudnienie oraz lepsze dopasowywanie popytu i podaży na rynku pracy,
- „Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym”, zawierająca narzędzia, które mają pozwolić osobom zagrożonym ubóstwem uniknąć ryzyka długotrwałego wykluczenia społecznego przez podjęcie zatrudnienia oraz umożliwić im pełne uczestniczenie w życiu społecznym,
- „Europejska Agenda Cyfrowa”, która ma na celu upowszechnianie technologii cyfrowych wśród obywateli i w środowiskach biznesowych.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego wyznacza wizję gospodarki opartej nie tylko na innowacyjności i zrównoważonym rozwoju. Nowy model gospodarczy powinien opierać się również na wzroście gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu. Powinien być on

jednak oparty nie tyle na transferach między różnymi grupami społecznymi, ale wzroście dostępności do zatrudnienia, co ma być środkiem do większej spójności społecznej, gospodarczej oraz terytorialnej. Istotna jest również rola ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej oraz społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, jako istotnych czynników sprzyjających ograniczaniu społecznych skutków kryzysu oraz budowaniu wspólnych wartości społeczno-gospodarczych.

Krajowe Plany Działań na rzecz Zatrudnienia

Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia został przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą nr 28/2015 w dniu 10 marca 2015 roku i obowiązywał na lata 2015-2017. Od 2018 roku dokument ten przyjmowany jest na okres jednego roku. Zawiera on zasady określone w Europejskiej Strategii Zatrudnienia. Jednocześnie uzupełniając inicjatywy podejmowane na poszczególnych szczeblach administracji samorządowej. Daje podstawy do inicjowania zadań mających na celu m.in. promocję zatrudnienia, ograniczenie negatywnych skutków bezrobocia oraz wspieranie aktywizacji społecznej. Określa on zarazem cele i kierunki działań, zgodnie z priorytetami polityki państwa w dziedzinie rynku pracy, a także zawiera wytyczne, na które orientują się samorządy na szczeblu wojewódzkim przygotowując corocznie regionalne plany działań na rzecz zatrudnienia, w których określone są priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających objęcia szczególnym wsparciem na regionalnym rynku pracy.

Krajowy Program Reform – Europa 2020

Krajowy Program Reform jest dokumentem opisującym wyzwania i problemy, z jakim będzie w najbliższych latach zmagać się Polska w aspekcie oddziaływań na system społeczno-gospodarczy. Pozostaje on w korelacji z dokumentami strategicznymi Unii Europejskiej i obejmuje bardzo szerokie spektrum zagadnień. Biorąc pod uwagę zakres przedmiotowego opracowania skupimy się jedynie na wybranych zagadnieniach, które zostaną omówione poniżej.

Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej ²

Infrastruktura społeczna jest obszarem, który wymaga inwestycji w zakresie m.in. edukacji, kultury, sportu i turystyki. Strumienie środków publicznych kierowane w niniejsze obszary

² Krajowy Program Reform – Europa 2020, Warszawa 2011 r. s. 24-25

uwalniają potencjał regionów oraz zapobiegają występowaniu nierówności i sprzyjają włączaniu społecznemu. Ponadto przekładają się bezpośrednio na zwiększenie spójności społecznej poprzez wyrównywanie dostępu do wysokiej jakości usług.

Jedną z dziedzin, która zwróciła uwagę autorów KPR jest mieszkalnictwo. Przyjmuje się, że działania w tym obszarze będą zmierzać w kierunku eliminacji deficytów w zasobach mieszkaniowych w segmencie lokali dostępnych dla osób o dochodach niewystarczających do samodzielnego zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych.

Kolejną dziedziną objętą zakresem oddziaływania KPR jest szeroko pojęta edukacja ze szczególnym akcentem na jej modernizację i rozwój. Planowane jest przeprowadzenie modernizacji modelu kształcenia ogólnego, z jednoczesnym rozszerzeniem horyzontu oddziaływań na coraz młodsze roczniki dzieci, włączając w to przedszkola. Podstawowym celem objęcia dzieci młodszych edukacją formalną jest zmniejszanie nierówności społecznych, wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci, w szczególności tych pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, a tym samym poprawa wyników nauczania w przyszłości. Włączenie coraz młodszych dzieci do systemu oświaty umożliwi szybszy powrót ich rodziców na rynek pracy, pozwalając tym samym na przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesu starzenia się społeczeństwa polskiego, poprzez zmniejszenie obciążeń systemu zabezpieczenia emerytalnego.

Ochrona zdrowia, jako kolejny obszar mający ogromne znaczenia dla jakości życia obywateli, jest również objęty oddziaływaniem Krajowego Programu Reform. Działania w tym obszarze, jak zakłada KPR, będą ukierunkowywane na poprawę dostępności oraz zdolności instytucjonalnej i poprawę efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia, poprzez wprowadzenie zmian w zakresie zasad organizacji i zarządzania w systemie ochrony zdrowia oraz funkcjonowania podmiotów prowadzących działalność leczniczą. Działania te rozszerzane są również na grupę osób starszych, która w wyniku zmian demograficznych ma coraz większy udział w społeczeństwie i w konsekwencji wymagać będzie jeszcze większej koncentracji działań ukierunkowanych na poprawę jakości życia tej grupy. Zakłada się bowiem podjęcie szerszych niż do tej pory działań w zakresie profilaktyki i rehabilitacji oraz opieki długoterminowej, w tym w zakresie szerszego wykorzystania nowoczesnych technologii teleinformatycznych w służbie osobom starszym i niepełnosprawnym, aby umożliwić im niezależne życie i aktywność społeczną. Przyczyni się to do osiągnięcia celu

strategicznego, jakim jest poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz będzie sprzyjało dłuższemu pozostawaniu osób pracujących na rynku pracy.

Ponadto Krajowy Program Reform przyjmuje szereg działań o charakterze modernizacyjnym i innowacyjnym w obszarach: kultury, turystyki i sportu. Wzajemne połączenie całego łańcucha oddziaływań ma w sposób bezpośredni przyczynić się do poprawy jakości życia, włączaniu społecznemu, promocji zdrowego stylu życia, jak również wyrównaniu szans i integracji społecznej.

Nowoczesny rynek pracy³

Zmiany demograficzne, jakie będą zachodzić w przeciągu najbliższych lat, powodują konieczność podjęcia szeregu działań ukierunkowanych na zwiększenie zatrudnienia, głównie poprzez aktywizację grup społecznych, które do tej pory pozostawały poza rynkiem pracy. Chodzi tu w szczególności o młodzież, kobiety, osoby powyżej 50 roku życia, osoby niepełnosprawne oraz inne grupy pozostające w bierności zawodowej. Stąd, aby uzyskać zakładany wzrost wskaźnika zatrudnienia potrzebne są zmiany w systemach emerytalnych połączone z działaniami na rynku pracy i w edukacji, które zmierzają do stworzenia zachęt i budowania motywacji do pozostania dłużej na rynku oraz poprawy atrakcyjności podejmowania pracy i warunków pracy. Niezwykle ważnym jest budowanie systemu kształcenia nadążającego za zmianami technologicznymi ze szczególnym uwzględnieniem technologii IT, która w przypadku młodych (wchodzących na rynek pracy) stanowić może barierę, a w przypadku osób starszych powodować może szybsze ich wypieranie z aktywności zawodowej. Istotnym z punktu widzenia rynku pracy jest również rozwijanie i intensyfikowanie współpracy otoczenia instytucjonalnego dla polityki rynku pracy. Szczególnie funkcjonowanie instytucji rynku pracy, w tym publicznych służb zatrudnienia, poprzez zwiększanie konkurencji w zakresie świadczenia usług kierowanych zarówno do bezrobotnych jak i poszukujących pracy. Istotne jest w tym kontekście wzmocnienie współpracy instytucji publicznych i niepublicznych działających w obszarach zatrudnienia oraz pomocy i integracji społecznej.

Ogromnie ważnym dla zapewnienia nowoczesnego rynku pracy jest zwiększenie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych i w tym też kierunku KPR zakłada dążenia i intensyfikację działań. Bez wątpienia obszar ten nie jest pozbawiony barier, które skutecznie

³ Krajowy Program Reform, op. cit., s. 41-44

obniżają dostępność rynku pracy dla osób niepełnosprawnych, chodzi przede wszystkim o bariery w zakresie infrastruktury transportowej, teleinformatycznej i społecznej. Ich wzajemna koherencja przyczynia się do obniżenia poziomu mobilności zasobów rynku pracy. Lepsze wykorzystanie niestandardowych umów o pracę z wykorzystaniem narzędzi informatycznych (np. telepracy), w znacznym stopniu podniesie szansę na zatrudnienie tym, którzy obecnie nie mogą świadczyć pracy w sposób tradycyjny.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz ubóstwu ⁴

Działania zmierzające do ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego, zgodnie z założeniami KPR, będą koncentrowały się na zwiększeniu szans na rynku pracy osób o najniższych kwalifikacjach jednocześnie dotkniętych długotrwałą chorobą lub niepełnosprawnością. Niezbędne jest kontynuowanie działań na rzecz zwiększenia wykorzystania zatrudnienia socjalnego oraz rozwoju sektora ekonomii społecznej, które umożliwią rozbudowę instrumentów zapewniających osobom wykluczonym dostęp do usług społecznych oraz pozwalających na powrót na rynek pracy. Kluczową jest również modernizacja systemu pomocy społecznej, która w dłuższej perspektywie czasowej powinna ukierunkować ten system na budowanie perspektyw dojścia do zatrudnienia, które w sposób bezpośredni prowadzi do wyjścia z wykluczenia społecznego. Powyższe działania muszą iść w parze z oddziaływaniami opiekuńczo-wychowawczymi, których przejawem jest system wspierania rodziny i system pieczy zastępczej.

Problem wykluczenia społecznego znajduje również swoje odzwierciedlenie w aspekcie braku dostępności do technologii teleinformatycznych, czy również dostępu do niezakłóconych dostaw energii. Są to czynniki, które wymagają szczególnej uwagi, gdyż pozostawienie ich nierozwiązanymi powoduje znaczące pogłębianie się różnic w poszczególnych grupach społecznych, a najbardziej jest to widoczne w grupach narażonych na wykluczenie społecznie.

Zjawisko ubóstwa i wykluczenia społecznego w aspekcie przyczyn ich występowania jest powiązane ze sobą wielowymiarowo. Poczynając od zagadnień związanych z dążeniem do podjęcia zatrudnienia na rynku pracy, wykluczenia cyfrowego, kultowego, edukacyjnego. Jedynie kompleksowe oddziaływania na poziomie instytucjonalnym i w obszarze trzeciego sektora będą przynosić efekty w postaci zmniejszania ubóstwa i wykluczenia społecznego.

⁴ Krajowy Program Reform, op. cit., s. 45-46 i 52

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 - Nowy wymiar aktywnej integracji

Zagadnienia ubóstwa i wykluczenia społecznego nieustannie poruszane są w dokumentach strategicznych na szczeblu krajowym. Wszystkie wzajemnie powiązane ze sobą oddziaływania mogą zniwelować ich skutki, wymaga to jednak daleko idącej koncentracji i koordynacji, jak również precyzyjnego określania celów strategicznych i operacyjnych. W przypadku Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, jego cel główny został zakreślony już w samym tytule. Opierając się na celu głównym, wyżej opisanym, przyjęto sześć priorytetów obejmujących następujące obszary:

- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży
- Zapewnienie spójności działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych na rzecz dzieci i młodzieży
- Aktywna integracja społeczności lokalnej
- Bezpieczeństwo i aktywność osób starszych
- Zapobieganie niepewności mieszkaniowej i przeciwdziałanie bezdomności
- Zarządzanie i zmiany strukturalne systemu integracji społecznej

Realizacja Krajowego Programu Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym 2020 - Nowy wymiar aktywnej integracji, wymaga szeregu działań o wymiarze prawnym, organizacyjnym, finansowym i edukacyjnym, realizowanych przez wielu partnerów w ramach administracji publicznej oraz partnerstwa publiczno-społecznego. Istotnym elementem będzie skorelowanie działań o charakterze krajowym z działaniami realizowanymi w regionach.

Program Solidarność pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+

Program „Solidarność pokoleń 50+” obejmuje szerokie spektrum inicjatyw, których celem jest lepsze wykorzystanie zasobów ludzkich osób w wieku 50 i więcej lat. Podobnie jak do tej pory, zakłada się, że działania w tym zakresie podejmowane będą na wielu poziomach. Począwszy od działań rządu, przez inicjatywy władz regionalnych i lokalnych oraz pracodawców. Niezbędne są również chęci poszczególnych osób do tego, aby wydłużać swoją aktywność. Jest to szczególnie istotne obecnie, gdy znaczna część środków, a zatem i działań w obszarze polityki rynku pracy, pozostaje w gestii władz regionalnych. Celem

Programu „Solidarność pokoleń” jest osiągnięcie w perspektywie do 2020 r. wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 55–64 lata na poziomie 50%.

Głównym beneficjentem i adresatem Programu są osoby powyżej 50 roku życia. Działania kierowane będą jednak również do szerszego grona osób w różnym wieku, zarówno do osób w wieku 60+, jak i do osób, które dopiero za kilkanaście lub kilkadziesiąt lat wchodzić będą w wiek przedemerytalny (szczególnie do grupy 45+). Adresatami Programu są również określone grupy i podmioty, takie jak przedsiębiorcy, związki zawodowe, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, publiczne i niepubliczne instytucje rynku pracy, samorządy terytorialne i instytucje administracji rządowej.

Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu województwa lubelskiego.

Sejmik Województwa Lubelskiego w dniu 24 czerwca 2013 roku przyjął uchwałę nr XXXIV/559/2013 dotyczącą „Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 roku). Kluczowymi działaniami, które wykazują zbieżność ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów, przyjętymi w dokumencie strategicznym województwa są:

- pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej mieszkańców,
- pobudzanie aktywności gospodarczej,
- podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa
- zachowanie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego przy uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń
- kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego.

Innymi dokumentami strategicznymi, na których opiera się powyższa strategia są:

- Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020
- Program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2014 - 2020.

- Wojewódzki program poszerzenia, zróżnicowania i unowocześnienia pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie pomocy i oparcia społecznego na lata 2018 – 2022
- Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2014-2020
- Regionalny Program Pomocy Społecznej i Włączenia Społecznego na lata 2016-2020 Wojewódzki Program na Rzecz Osób Starszych na lata 2016-2020
- Regionalny program rozwoju ekonomii społecznej w województwie lubelskim do roku 2020
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017-2020
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2020
- Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2017-2020.
- Wojewódzki Program rozwoju zróżnicowanych form wspieranego i wspomaganego • zatrudnienia oraz przedsiębiorczości społecznej dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi

Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu powiatu puławskiego

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Puławskim na lata 2016-2022

Kluczowym elementem powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych jest rozwój systemowych form wsparcia na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji rodzin, dzieci i młodzieży. Ponadto powiat zwraca szczególną uwagę na działania i realizację programów profilaktycznych m.in. w zakresie zapobiegania zjawiskom przemocy w rodzinie, uzależnieniom, przestępczości, demoralizacji nieletnich. Zakładane jest w Strategii podejmowanie działań edukacyjnych propagujących i zachęcających do aktywności na rzecz społeczności lokalnych.

Celami przyjętymi w niniejszym dokumencie są:

1. Profesjonalne wsparcie gwarancją na właściwe funkcjonowanie rodziny.
2. Wsparcie osób niepełnosprawnych w podejmowaniu aktywności społecznej i zawodowej.
3. Współpraca domów pomocy społecznej ze środowiskiem lokalnym. .

4. Promocja instytucji i organizacji pozarządowych świadczących usługi pomocowe na rzecz mieszkańców powiatu.

5. Ograniczenie skali bezrobocia i jego skutków.

Wśród kluczowych kierunków działań przyjętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Puławskiego należy wymienić:

- Promocję idei rodzicielstwa zastępczego.
- We współpracy ze środowiskiem lokalnym, organizacja miejsc, form i zasobów opieki całodobowej, dziennej i krótkoterminowej dla osób wymagających pomocy społecznej, starszych i niepełnosprawnych.
- Wzmacnianie świadomości społeczeństwa w aspekcie starzenia się i niepełnosprawności.
- Wsparcie osób niepełnosprawnych w podejmowaniu aktywności społecznej i zawodowej.
- Doprowadzenie do zmiany jakości życia osób potrzebujących pomocy

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY BARANÓW

Gmina Baranów położona jest w północno-zachodniej części województwa lubelskiego, w powiecie puławskim, ok.21 km od miasta powiatowego Puławy.

Źródło: <https://www.gminabaranow.pl/index.php/informacje-podstawowe>

Znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie gmin: Abramów, Jeziorzany, Michów, Żyrzyn i Ułęż. Atrakcyjne położenie w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Wieprz oraz na terenach o spokojnym, a jednocześnie urozmaiconym krajobrazie, obfitującym w lasy iglaste, liściaste oraz mieszane, stwarza możliwość aktywnego wypoczynku i agroturystyki.

Północna część gminy Baranów znajduje się w obszarze chronionego krajobrazu „Pradolina Wieprza”. Teren ten charakteryzuje się bogatą roślinnością oraz siedliskiem rzadkich gatunków ptaków m.in. perkozów, derkaczy, remizów, pustulek, łabędzi niemych, błotniaków, a także zwierząt: wydry, żółwia błotnego oraz bobrów. Przez teren gminy Baranów przebiega szlak rowerowy. W okolicach Baranowa gleby nie są urodzajne. Przeważająca większość gleb to gleby o odczynie bardzo kwaśnym i kwaśnym, o średniej i niskiej zawartości fosforu, potasu i magnezu. Ilościowo najwięcej gleb zakwalifikowanych jest do klasy IV, V i VI, a niewielkie ilości do klasy III.

W okolicach Baranowa występują od północy rozległe obszary podmokłe z glebami bagiennymi i torfowiska, zaś od zachodu i od południowego zachodu rozciągają się lasy mieszane zasobne w jagody, jeżyny, grzyby, orzechy. Ponadto w okolicach Baranowa występują liczne gliny ceramiczne.

Gmina liczy 85 km², składa się z 18 sołectw i 19 miejscowości, użytki rolne zajmują 5 761 ha (67,7% ogólnej powierzchni gminy).

Podstawową formą własności użytków rolnych jest gospodarka indywidualna, w gospodarstwach dominują zasiewy zbóż oraz uprawa ziemniaka, natomiast w produkcji zwierzęcej dominuje hodowla bydła mlecznego oraz trzody chlewnej.

Przez teren gminy Baranów nie przebiegają żadne linie kolejowe. Najbliższy dworzec kolejowy znajduje się w oddalonych o 21 km Puławach, z niego odjeżdżają pociągi w kierunku Warszawy, Lublina. Gmina oddalona jest od Lublina – 60 km, zaś od Warszawy 120 km. Najczęstszym środkiem lokomocji jest przedsiębiorstwo prywatne Express Bus oraz MZK. Teren gminy Baranów jest zwodociągowany w 98%. Sieć kanalizacyjna została liczy ok **17,4 km** długości, ilość przyłączy wynosi ok **490 szt.** Gminna komunalna oczyszczalnia ścieków została uruchomiona w **1996** roku. W 2015 r. oczyszczalnia została rozbudowana. Jej dobową przepustowość wynosi **250 m³**. Do oczyszczalni dostarczane są ścieki bytowo-gospodarcze, które w procesie oczyszczania są podawane technologii biologicznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów na lata 2021-2027

Strona 18

Obecnie gminę Baranów zamieszkuje 3939 mieszkańców, z czego 59,68 % stanowią osoby w wieku aktywności zawodowej. Gmina ma charakter rolniczy toteż większość mieszkańców pracuje we własnych gospodarstwach rolnych. Część znajduje zatrudnienie w kilkunastu miejscowych zakładach pracy. Są to firmy zajmujące się głównie: przetwórstwem owocowo-warzywnym, handlem, usługami budowlanymi. Znaczny odsetek mieszkańców znajduje zatrudnienie poza granicami gminy oraz w miejscowych zakładach państwowych, głównie z sekcji: administracja, edukacja, służba zdrowia.

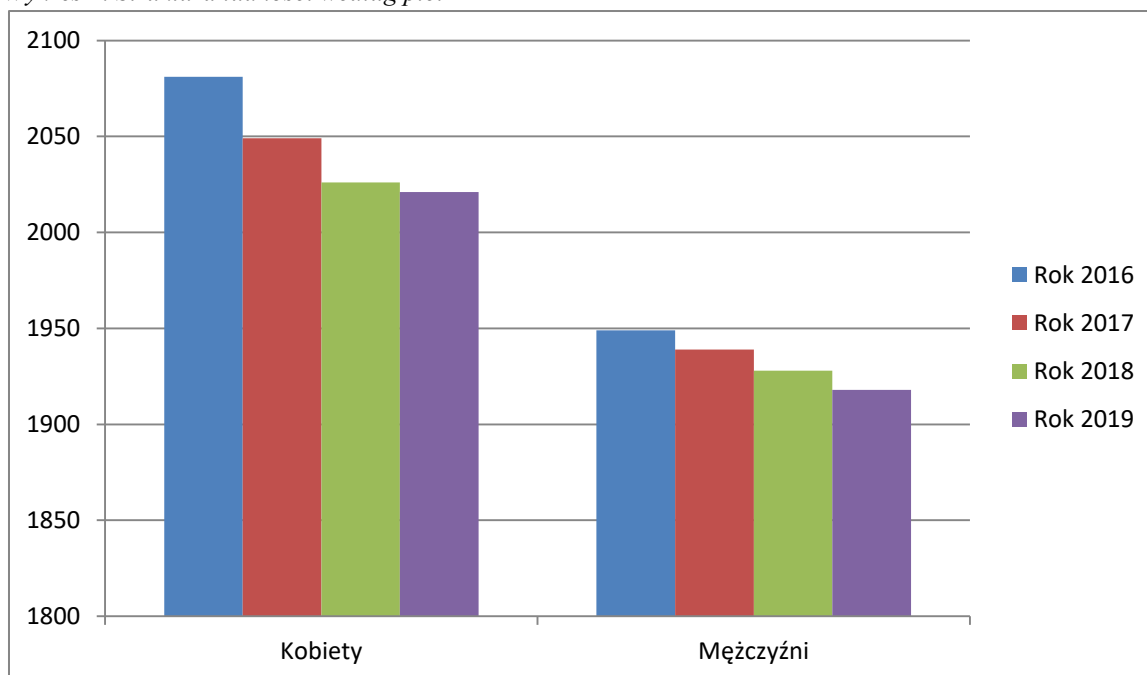
2.1 Dane demograficzne

Tabela 1. *Ludność – struktura według płci*

	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019
Kobiety	2081	2049	2026	2021
Mężczyźni	1949	1939	1928	1918
Ogółem	4030	3988	3954	3939

Dane pozyskane z Urzędu Gminy Baranów-Ewidencja ludności

Wykres 1. *Struktura ludności według płci*

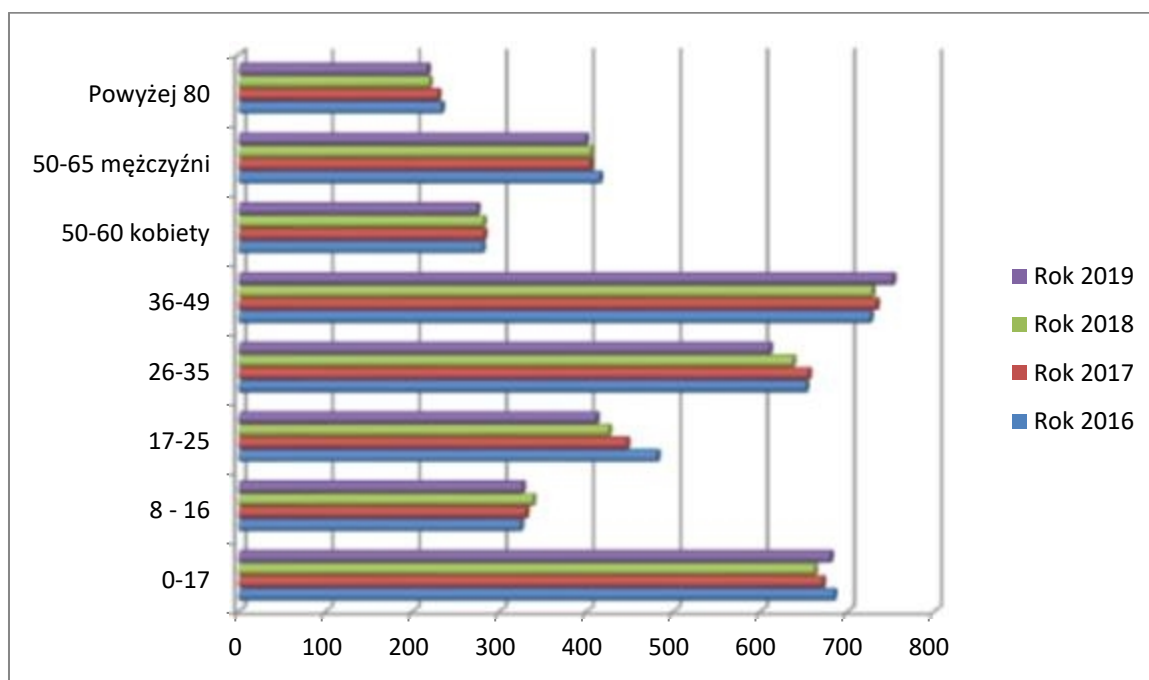
Dane pozyskane z Urzędu Gminy Baranów-Ewidencja ludności

Tabela 2. Ludność – struktura według wieku

Liczba mieszkańców w wieku:	2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok
0 -17	684	671	662	680
8 - 16	324	330	338	326
17 – 25	481	446	425	411
26 – 35	652	655	637	610
36 – 49	726	733	728	752
50 – 60 (kobiety)	280	282	281	274
50 – 65 (mężczyźni)	415	404	405	399
Powyżej 80 lat	233	229	219	217

Dane pozyskane z Urzędu Gminy Baranów-Ewidencja Ludności

Wykres 2. Struktura ludności według wieku

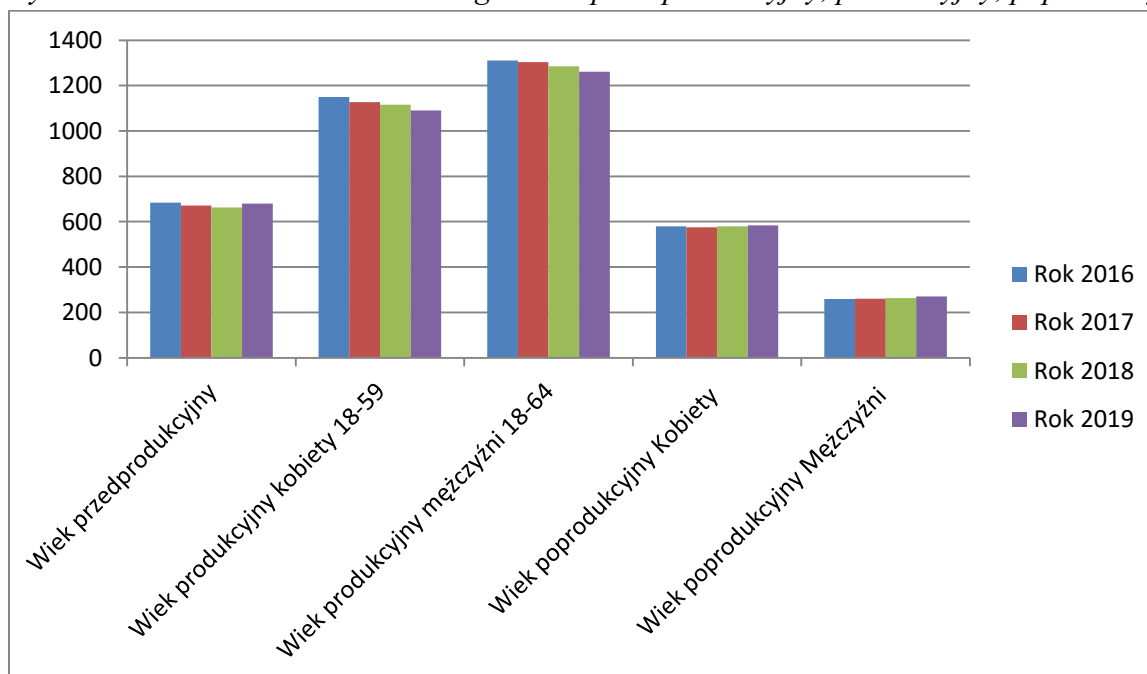
Dane pozyskane z Urzędu Gminy Baranów-Ewidencja Ludności

Tabela 3. Ludność - struktura według wieku: przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny

	2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Wiek przedprodukcyjny 0-17 lat	684 K 327 M 357	671 K 317 M 354	662 K 308 M 354	680 K 321 M 359
Wiek produkcyjny Kobiety 18-59 lat	1149	1127	1115	1090
Wiek produkcyjny Mężczyźni 18-64 lat	1311	1303	1285	1261
Wiek poprodukcyjny Kobiety 60 +	580	575	579	584
Wiek poprodukcyjny Mężczyźni 65 +	259	260	263	270

Dane pozyskane z Urzędu Gminy Baranów-Ewidencja Ludności

Wykres 3. Ludność - struktura według wieku: przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny

Dane pozyskane z Urzędu Gminy Baranów-Ewidencja Ludności

Tabela 4. *Ludność – przyrost naturalny, migracje*

	2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok
Liczba urodzeń	34	31	35	36
Liczba zgonów	63	63	56	51
Emigracje	35	40	48	46
Imigracje	29	30	35	42

Dane pozyskane z Urzędu Gminy Baranów-Ewidencja Ludności

Analizując powyższe dane można zauważyć, że ilość mieszkańców Gminy Baranów w badanym okresie zmniejszyła się o 91 osób tj. z 4030 w roku 2016 zmniejszyła się do 3939 w 2019 r., natomiast stosunek osób w wieku przedprodukcyjnym do ludności ogółem wzrósł o 0,3% i wynosi 17,26% ogółu mieszkańców. Stosunek osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym do ludności ogółem nie zmienia się, jest na takim samym poziomie tj. osoby w wieku produkcyjnym stanowią 59,68% ogółu mieszkańców, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią 21,68% ogółu mieszkańców. Stały ubytek liczby ludności w badanym okresie dokonał się głównie z powodu mniejszej liczby urodzeń (136 dzieci) oraz większej liczby zgonów (233 osób) i wymeldowań (169 osób). Mały przyrost naturalny wynika z ogólnej tendencji w skali kraju. Na przestrzeni lat zmienia się ilość osób w poszczególnych grupach wiekowych, nieznacznie zwiększyła się liczba dzieci w wieku szkolnym (wiek przedprodukcyjny- o 4 osoby), zmalała ilość młodzieży w wieku 17 – 25 lat, wzrosła liczba osób w wieku produkcyjnym w wieku 36 – 49 lat, nieznaczną tendencję wzrostową mają osoby w wieku 26 – 35 lat. Generalnie, w gminie maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym, liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrasta, w tej grupie dominują kobiety stanowią 71%.

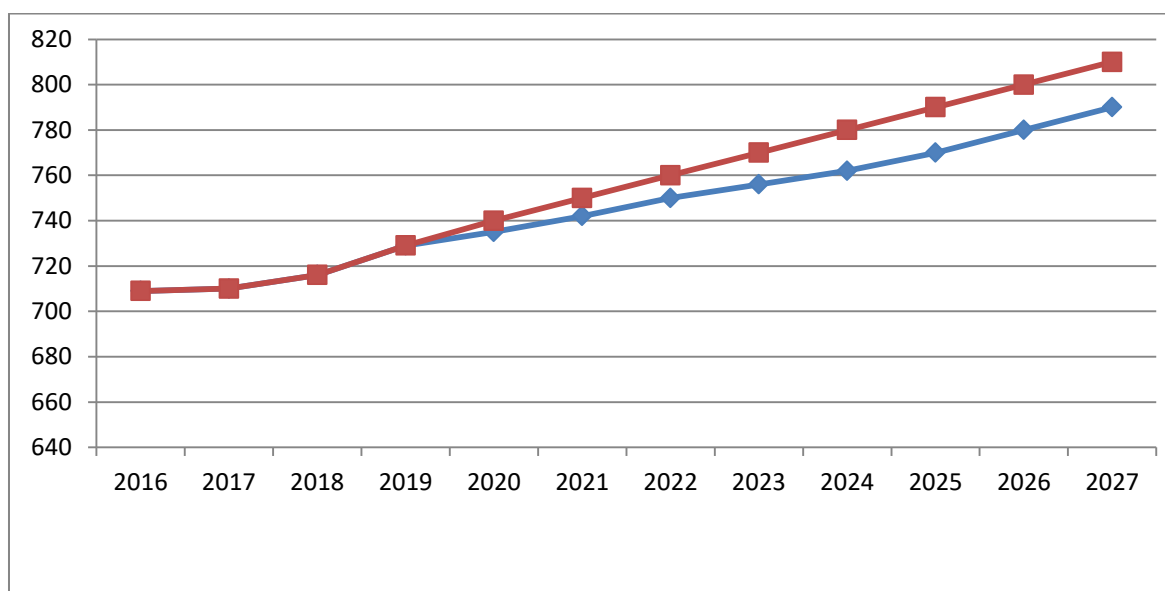
Dane w odniesieniu do powiatu puławskiego:

Powiat puławski ma 113 173 mieszkańców, z czego 52,1% stanowią kobiety, a 47,9% mężczyźni. Ludność Gminy Baranów stanowi zatem 3,48 % ludności powiatu puławskiego. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców zmalała o 4,0%. W odniesieniu do Gminy Baranów, liczba mieszkańców w tym czasie zmalała o 9,5 %. Powiat puławski ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -347. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,06 na 1000 mieszkańców powiatu puławskiego. W gminie Baranów również spada przyrost naturalny i wynosi w 2019 r. -16. Można stwierdzić, że społeczeństwo gminy starzeje się, podobna tendencja odnosi się do skali kraju. Starzenie się społeczeństwa staje się problemem

powszechnym we współczesnym świecie. Rola i pozycja człowieka starego w nowoczesnym, zmodernizowanym społeczeństwie bardzo się zmienia. Ludzie starzy stanowią w społeczeństwie liczną grupę, dlatego też ich potrzeb nie można ignorować czy pomijać, nie można doprowadzić do tego, aby całkowicie wycofały się z życia społecznego, kulturalnego, towarzyskiego. Pojawia się problem opieki nad ludźmi starszymi i schorowanymi. Coraz więcej na terenie gminy jest osób wymagających stałej opieki, bez możliwości zapewnienia jej ze strony rodziny. Powiększający się udział tej grupy wiekowej w populacji mieszkańców, będzie na przestrzeni kolejnych lat wymagać podejmowania działań ukierunkowanych na zabezpieczenie potrzeb starzejącego się społeczeństwa. Przy rosnącej dynamice starzenia się społeczeństwa, gmina będzie musiała ponosić coraz więcej kosztów związanych z opłatami za DPS czy usługi opiekuńcze.

Istotnym będzie tworzenie sieci środowiskowego wsparcia dziennego dla osób starszych z uwzględnieniem estymowanej liczby mieszkańców gminy w wieku powyżej 65 roku życia. W stosunku do końca 2019 roku spodziewany przyrost liczby mieszkańców w analizowanej grupie wiekowej osiągnie poziom w przedziale około 7 - 10%. Szczegółowe dane zawiera poniższy wykres.

Wykres nr 4: Przewidywana liczba mieszkańców powyżej 65 roku życia.

2.2 System pomocy społecznej w Gminie Baranów

Celem polityki społecznej jest zabezpieczenie podstawowych potrzeb materialnych jak i niematerialnych wszystkich grup społecznych, szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny, której funkcje i struktura współcześnie ulegają zmianie, jednak pozostaje ona podstawową komórką społeczną.

Za niezbędne należy uznać wsparcie rodzin i jednostek w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, aby mogły czynnie uczestniczyć w rozwoju zarówno gospodarczym jak i społecznym gminy.

System wsparcia społecznego w Gminie Baranów tworzą: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Zdrowia, a także pośrednio Urząd Gminy, Gminne Centrum Kultury, Biblioteka Publiczna, Szkoła Podstawowa, świetlice.

Funkcjonujący system pomocy społecznej zapewnia kompleksową pomoc dla dzieci i młodzieży, dla rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, osób bezrobotnych, osób uzależnionych i ich rodzin, ofiar przemocy, osób niepełnosprawnych, osób długotrwale lub ciężko chorych oraz osób starszych. Jego założeniem jest współpraca i partnerstwo w tworzeniu i realizacji programów z obszaru polityki społecznej, rozwijaniu aktywnych form współpracy, a także w tworzeniu warunków i promowaniu aktywności społecznej różnych środowisk. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie swoich kompetencji pełni rolę jednostki koordynującej wiele działań realizowanych w ramach tego systemu.

2.3 Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie jest wyodrębnioną jednostką organizacyjną administracji samorządowej.

Zatrudnienie w Ośrodku posiada 7 osób tj. kierownik, księgowa, trzech pracowników socjalnych, referent ds. świadczeń rodzinnych oraz asystent rodziny.

GOPS zajmuje w budynku Urzędu Gminy cztery pomieszczenia.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie działa na podstawie:

1. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn.zm.);

2. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.);
3. Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2019 r. 869 z późn. zm.).

Ośrodek realizuje także:

1. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
2. Ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1398 z późn. zm.);
3. Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.);
4. Ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 111 z późn. zm.);
5. Ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r., poz. 208 z późn. zm.);
6. Uchwała Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu "Dobry start" (Dz. U. z 2018 r., poz. 514 z późn. zm.)
7. Wieloletni program rządowy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (MP 2018.1007)
8. Ustawę z dnia 11 lutego 2018 r. o Pomocy Państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407)
9. Ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329)

Ośrodek realizuje zadania:

1. własne gminy o charakterze obowiązkowym;
2. własne gminy o charakterze fakultatywnym;
3. zlecone z zakresu administracji rządowej;
4. wynikające z rządowych, powiatowych i gminnych programów pomocy społecznej;
5. wynikające z uchwał Rady Gminy Baranów.

Celem działania Ośrodka jest:

1. umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości;
2. wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka;
3. podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem;

4. zapewnienie pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii, w tym przemocą w rodzinie.

Do Ośrodka mogą zgłaszać się po pomoc wszystkie osoby, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej i ciężkiej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto Ośrodek udziela pomocy osobom opuszczającym zakłady karne, ofiarom zdarzeń losowych i sytuacji kryzysowej, klęsk żywiołowych i ekologicznych, a także osobom i rodzinom z problemem alkoholowym, problemem narkomanii oraz przemocy domowej.

Formy pomocy oferowanej przez Ośrodek obejmują:

1. pomoc usługową (usługi opiekuńcze);
2. pomoc finansową (w postaci zasiłków stałych, okresowych, celowych);
3. pomoc rzeczową i w naturze (opał, żywność);
4. pomoc w zakresie dożywiania (posiłki);
5. pomoc instytucjonalną (kierowanie do domów pomocy społecznej, ośrodków wsparcia, ośrodków interwencji kryzysowej);
6. pracę socjalną udzielaną niezależnie od dochodu;
7. pomoc ofiarom przemocy w rodzinie;
8. przekazywanie informacji o innych podmiotach świadczących pomoc;
9. opłata składki zdrowotnej dla osób uprawnionych

Dodatkowe zadania realizowane przez Ośrodek:

1. przyznawanie i wypłata świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego;
2. przyznawanie i wypłata świadczeń alimentacyjnych;
3. postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych;
4. realizacja programu „Dobry start”
- 5.

Programy gminne:

1. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
2. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Baranów;
3. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Baranów;
4. Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
5. Wieloletni program osłonowy w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu”

W ramach zadań określonych ustawą o pomocy społecznej pracownicy socjalni wykonują na potrzeby innych gmin wywiady środowiskowe u osób zobowiązanych do alimentacji świadczeniobiorców z pomocy społecznej.

Charakterystyka grup objętych pomocą społeczną w gminie (dane liczbowe)

Ilość rodzin objętych pomocą społeczną Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baranowie na przełomie lat 2016 do 2019 kształtowała się następująco:

Tabela 5. Liczba i struktura rodzin objętych pomocą społeczną od 2016 do 2019 r.

Lata	2016	2017	2018	2019
Rodziny ogółem	75	73	73	64
Liczba osób w rodzinie	221	188	178	157
Rodziny z dziećmi ogółem	30	29	21	27
Rodziny emerytów i rencistów	15	30	24	20
Jednoosobowe gospodarstwa domowe	28	30	35	25
Rodziny niepełne	8	10	2	5

Dane pozyskane z zasobów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baranowie

Najważniejsze powody zwracania się o pomoc do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2016 – 2019 przedstawia tabela.

Tabela 6. Powody przyznania pomocy

Powód trudnej sytuacji życiowej	Lata – liczba osób			
	2016	2017	2018	2019
Ubóstwo	43	52	40	36
Bezrobocie	35	36	23	21
Bezradność w sprawach opiekuńczo –wychowawczych	17	15	8	9
Niepełnosprawność	37	37	44	36
Wielodzietność	12	6	3	9
Długotrwała choroba	37	36	34	26
Rodziny niepełne	10	8	2	6

Alkoholizm		8	7	10	8
Potrzeba ochrony macierzyństwa		12	8	10	10
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego		1	0	3	0

Dane pozyskane z zasobów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baranowie

Tabela 7. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na wypłatę świadczeń z pomocy społecznej

Rok	2016	2017	2018	2019
łączna kwota wypłaconych świadczeń	196.920,28 zł	223.026,77 zł	220.703,40 zł	221. 214,39 zł
wypłacone świadczenia-budżet gminy	62.029,84 zł	65.408,15 zł	72. 538,53 zł	67. 926,54zł
wypłacone świadczenia-budżet państwa	134. 890,44 zł	157. 618,62 zł	148.164,87 zł	153. 287,85zł

Najwięcej osób korzysta z rzeczowej formy pomocy tj. z dożywiania. Jest to dożywianie dzieci w szkołach i przedszkolu, pełny obiad.

W roku 2016 z tej formy pomocy skorzystały 59 osób, w roku 2017 – 47 osób, w roku 2018 – 39 osób, a w 2019 roku – 38 osób. W stosunku do lat poprzednich, liczba dzieci korzystająca z programu stale spada. Ma na to wpływ niskie kryterium dochodowe uprawniające do skorzystania z tej formy pomocy oraz niż demograficzny. Ze wspomnianego Programu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie udziela wsparcia także rodzinom i osobom samotnie gospodarującym. W 2016 roku skorzystało 18 rodzin, w 2017 22 rodziny, w 2018 - 17 rodzin, natomiast w 2019 r. 24 rodziny.

Kolejną formą pomocy o którą najczęściej ubiegają się mieszkańcy gminy to pomoc celowa i w naturze. W 2016 roku 53 świadczenia, w 2017 roku- 67 świadczeń, w 2018 r. 84 świadczenia natomiast w 2019 r. 50 świadczeń. Ośrodek Pomocy Społecznej wypłaca także zasiłki stałe, obecnie dla 13 osób, kieruje osoby do Domów Pomocy Społecznej. W DPS aktualnie przebywa 2 osoby. Koszt miesięczny pobytu osób w DPS to 2788,94 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznawał również zasiłki okresowe. W 2016 roku były to 55 świadczeń dla 17 osób, w 2017 roku również 17 osób skorzystało z tej formy pomocy, przyznano 51 świadczeń, w 2018 roku przyznano 53 świadczenia dla 13 osób, a w 2019 roku 12 osobom przyznano 50 świadczeń.

Analizując wydatki na pomoc społeczną, najwięcej środków finansowych przeznaczają się na posiłek dla dorosłych i dzieci tj. dożywianie w szkołach i przedszkolu.

2.4 Diagnoza problemów społecznych

W związku z koniecznością realizacji zadań postawionych przed pomocą społeczną (zarówno na poziomie lokalnym jak i na poziomie rodziny i jednostki) a także koniecznością wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, niezbędne jest profesjonalne i systemowe diagnozowanie problemów w skali gminy, opracowanie założeń jej polityki społecznej oraz przystosowanie istniejącej infrastruktury pomocowej do minimalizowania negatywnych skutków przemian społeczno - gospodarczych oraz do wspomagania mechanizmów przystosowania społecznego.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy Baranów została dokonana w oparciu o rozeznanie środowiskowe pracowników socjalnych tutejszego Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu ds. opracowania strategii oraz dane uzyskane z Urzędu Statystycznego w Lublinie, Powiatowego Urzędu Pracy w Puławach, instytucji współpracujących z ośrodkiem.

Ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan w którym jednostce czy określonej grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” kryją się poza wyżywieniem także potrzeby takie jak: ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, uczestniczenie w świadczeniach kulturalnych.

Ubóstwo w powiązaniu z przyczyną jego występowania jest głównym powodem przyznawania pomocy przez GOPS.

Na ukształtowanie się tego zjawiska miały wpływ między innymi takie wydarzenia jak:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów na lata 2021-2027

Strona 29

- utrata pracy poprzez likwidację zakładu pracy,
- rozkład małżeństwa przez alkoholizm, przemoc w rodzinie i in., brak wykształcenia i kwalifikacji,
- długotrwała choroba i niepełnosprawność, uzależnienia.

Na przestrzeni 4 lat liczba świadczeń z powodu ubóstwa zmniejszyła się o 16,3%. Tendencja ta jest z pewnością efektem spadającej stopy bezrobocia, rosnącej kwoty minimalnego miesięcznego wynagrodzenia, programu Rodzina 500 plus, migracji zarobkowej młodych ludzi.

Bezrobocie

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym. Długotrwałe bezrobocie oznacza dla rodziny nie tylko drastyczne obniżenie dochodów, ale pociąga za sobą cały szereg dalszych problemów – poczucia krzywdy, frustracji, a także izolacji społecznej, pogorszenia stanu zdrowia oraz wzrost zjawisk społecznie niepożądanych i zachowań patologicznych. Zjawisko bezrobocia powoduje, iż mieszkańcy nie mają środków na kształcenie swoich dzieci. Negatywne wzorce wychowawcze, zarówno zewnętrzne jak i wynikające z najbliższego otoczenia, brak dyscypliny młodzieży w konsekwencji może doprowadzić do zachwiania się wśród młodych ludzi systemu wartości.

Zatem argumentacją dla rozwoju inicjatyw samorządowych jest nie tylko aspekt finansowy problemu bezrobocia w środowisku lokalnym i konieczność ponoszenia przez budżet gminy znaczących kosztów pomocy społecznej kierowanej do bezrobotnych i ich rodzin. Jest nią również świadomość zagrożeń wynikających z długotrwałego bezrobocia dla jednostki, rodziny i społeczności. Głównym celem polityki lokalnej w zakresie zwalczania bezrobocia powinno być podjęcie działań pomocowych zmierzających do zwiększenia aktywności w poszukiwaniu pracy, a w końcowym efekcie wyjścia z bezrobocia i z kręgu świadczeniobiorców pomocy społecznej. Rozmiary i cechy bezrobocia stawiają je w rzędzie najważniejszych i jednocześnie najtrudniejszych do rozwiązania problemów ekonomicznych, politycznych i społecznych. Dlatego też konieczne jest szukanie doraźnych metod poprawy sytuacji ekonomicznej osób i rodzin pozbawionych zatrudnienia i stabilizacji finansowej oraz

motywowanie tych osób do podejmowania próby zmiany sytuacji, w której się znalazły, zmiany postawy pasywnej na aktywną.

Struktura osób bezrobotnych z terenu gminy Baranów zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Puławach w poszczególnych latach (stan na dzień 31 grudnia danego roku) przedstawia się następująco:

Tabela 8. Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy

	2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok
ogółem	141	102	99	83
w tym kobiety	71	53	52	43
z prawem do zasiłku	6	5	7	12
w tym kobiety	3	2	5	8

Dane pozyskane z zasobów Powiatowego Urzędu Pracy w Puławach

Tabela 9. Struktura osób długotrwale bezrobotnych

Wiek	2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok
18-24	23	30	18	13
25-34	39	26	32	23
35-44	31	17	22	18
45-54	16	10	11	15
55-59	18	13	11	6
60-64 lata	11	6	5	8

Dane pozyskane z zasobów Powiatowego Urzędu Pracy w Puławach

Tabela 10. Poziom wykształcenia osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy

Wykształcenie	2016 rok	2017 rok	2018 rok	2019 rok
wyższe	16	12	16	10
policealne i średnie zawodowe	38	22	23	21
średnie ogólnokształcące	9	11	6	7
zasadnicze zawodowe	47	34	35	30
gimnazjalne i poniżej	31	23	19	15

Dane pozyskane z zasobów Powiatowego Urzędu Pracy w Puławach

Tabela 11. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2019 roku

Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy	Ogółem	Kobiety
Do 25 roku życia	63	34
Długotrwale bezrobotni	93	54
Kobiety, nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	*	20
Powyżej 50 roku życia	28	7
Bez kwalifikacji zawodowych	63	33
Bez doświadczenia zawodowego	99	59
Bez wykształcenia średniego	96	36

Samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	8	8
Które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	0	2
Niepełnosprawni	5	2
Po zakończeniu kontraktu socjalnego	2	2
Ogółem	178	93

Dane pozyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Puławach

Przyczyn występowania zjawiska bezrobocia jest wiele, między innymi:

- zwiększone wymagania pracodawców dotyczące : poziomu wykształcenia, wieku, stażu pracy oraz kwalifikacji zawodowych potencjalnych pracowników,
- choroby lub uzależnienia,
- niechęć osób bezrobotnych do zmiany zawodu, zdobycie nowych kwalifikacji,
- bezradność na rynku pracy, niemożność pokonania barier utrudniających poszukiwanie zatrudnienia,

Problem bezrobocia w Gminie Baranów dotyczy wielu osób. Jednak w porównaniu do lat poprzednich jest to problem zdecydowanie malejący. Na dzień 31.12.2019 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Puławach zarejestrowane były 83 osoby, z czego 43 stanowiły kobiety. Liczba bezrobotnych ma tendencję malejącą. Na przestrzeni 4 lat, poziom bezrobocia zmniejszył się o 59 %. Obecnie najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby w wieku 25-34 lata, oraz osoby z wykształceniem zawodowym bez doświadczenia zawodowego. Dużą liczbę stanowią także osoby długotrwale bezrobotne.

Biorąc pod uwagę dane statystyczne GOPS Baranów w 2019 r. pomocą społeczną objęto 64 rodziny (157 osób w rodzinie). W 21 rodzinach jednym z głównych powodów przyznawania pomocy było bezrobocie jednej lub kilku osób w rodzinie.

Niepełnosprawność

Kolejnym znaczącym problemem w Gminie Baranów jest niepełnosprawność. Ta utrzymuje się w zasadzie na tym samym poziomie.

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych zjawisk i problemów współczesnego świata. Znaczenie tych problemów wynika z rozmiarów i powszechności jej występowania w populacji, a także z konsekwencji, jakie wywołuje w sensie indywidualnym i społecznym.

Niepełnosprawność w swej istocie jest zjawiskiem o komponentach medycznych i społecznych. Określana jest w różny sposób:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów na lata 2021-2027

Strona 32

- w oparciu o zmiany kliniczne,
- na podstawie możliwości codziennego funkcjonowania,
- na podstawie zdolności do pełnienia podstawowych ról społecznych.

Powszechnie za niepełnosprawną uznaje się osobę, której sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi. W Polsce niepełnosprawność jest orzekana przez różne instytucje i dla różnych celów.

Uzyskanie dokładnych danych dotyczących osób niepełnosprawnych jest trudne. Żadna z instytucji wspierających osoby niepełnosprawne nie dysponuje pełnymi danymi. Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła na koniec marca 2011 r. niemal 4,7 mln (dokładnie 4 697,0 tys.). Tym samym liczba osób niepełnosprawnych w Polsce stanowiła 12,2% ludności kraju wobec 14,3% w 2002 r. (blisko 5,5 mln osób niepełnosprawnych w 2002 roku). Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46,1% wobec 53,9% dla kobiet. Prawne potwierdzenie faktu niepełnosprawności posiadało w 2011 roku przeszło 3,1 mln osób (dokładnie 3 133,5 tys.). Liczebność zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie i biologicznie (jednocześnie) wynosiła 2 652,0 tys., tylko prawnie – 479,5 tys., tylko biologicznie – 1 565,6 tys. Liczebność osób niepełnosprawnych biologicznie wynosiła 4 217,6 tys. Osoby niepełnosprawne biologicznie zostały zdefiniowane jako osoby odczuwające ograniczenia zwykłych (podstawowych) czynności życiowych odpowiednich dla ich wieku. Rozróżniano 3 stopnie ograniczenia zdolności do wykonywania czynności podstawowych: całkowicie, poważnie lub umiarkowanie ograniczoną. We wszystkich tych przypadkach niemożność wykonywania ww. czynności musiała trwać lub przewidywano jej trwanie przez okres co najmniej 6 miesięcy. W porównaniu z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku ogólna liczba osób niepełnosprawnych obniżyła się o 759,7 tys., tj. o 13,9%, zaś liczba osób niepełnosprawnych prawnie zmniejszyła się o 1 316,6 tys., tj. o 29,6%. Natomiast liczba osób niepełnosprawnych tylko biologicznie zwiększyła się o 559,0 tys., tj. o 55,5%. Jeżeli chodzi o osoby niepełnosprawne z terenu gminy Baranów, dane którymi dysponujemy, pochodzą z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Dane dotyczące osób niepełnosprawnych przedstawiają poniższe wykresy i tabele:

Tabela 12. Symbole niepełnosprawności przyznane mieszkańcom gminy Baranów

Symbol niepełnosprawności	2018 rok	2019 rok
01-U	1	0
02-P	5	3
03-L	8	7
04-O	1	1
05-R	33	31
06-E	0	0
07-S	20	17
08-T	4	2
09-M	8	6
10-N	23	16
11-I	3	3
12-C	0	0

Wykres nr 5

Wykres nr 6

Tabela nr 13- Podział na stopnie niepełnosprawności

Stopień niepełnosprawności	2018	2019
Lekki	11	7
Umiarkowany	30	34
Znaczny	30	17

Wykres nr 6: Stopnie niepełnosprawności

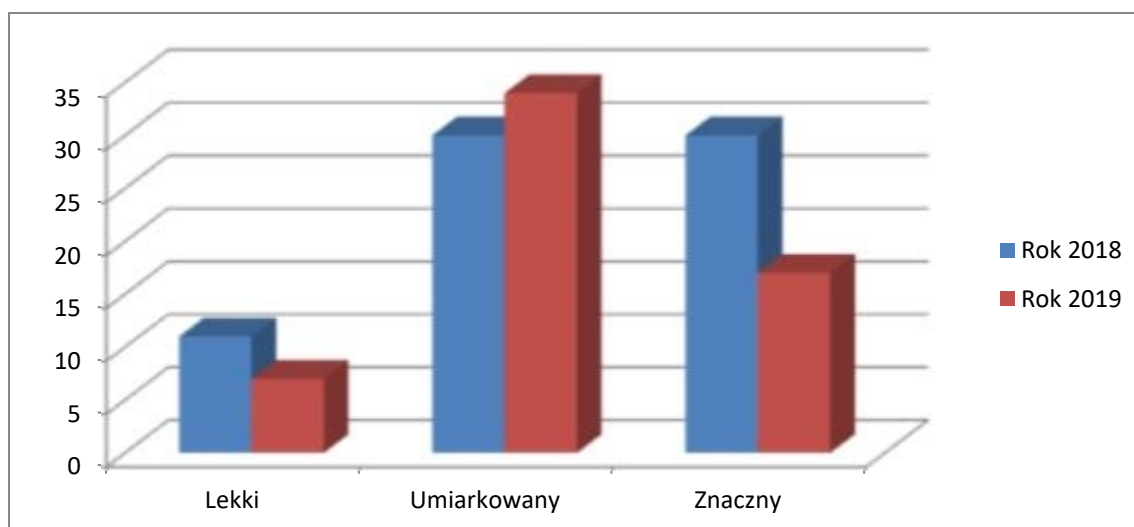

Tabela nr 14: Dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością z Gminy Baranów rok 2018

Lp.	Kody niepełnosprawności		
1	02- P	03- L	
2	10-N	06- E	
3	12-C	10-N	03-L

Tabela nr 15 : Dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością z Gminy Baranów rok 2019

Lp.	Kody niepełnosprawności		
1	07-S		
2	11-I		
3	09-M		
4	12-C	11-U	06-E
5		01-U	

W oparciu o powyższe dane, wnioskować można iż skala zjawiska niepełnosprawności na terenie gminy jest na stałym poziomie. Nie są to jednak wszystkie osoby ze stopniem niepełnosprawności na terenie gminy. Ostatnie dane w tym temacie bazują na Powszechnym Spisie Ludności w 2002 roku. Powyższe dane są przedstawione przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach. Wynika z nich, że mieszkańcy gminy najczęściej otrzymują stopień umiarkowany i znaczny. Najwięcej osób posiada symbol niepełnosprawności O5-R (05-R – upośledzenie narządu ruchu, w tym m.in. wady wrodzone i rozwojowe narządu ruchu, układowe choroby tkanki łącznej, zapalenie stawów, choroby zwyrodnieniowe stawów, nowotwory narządu ruchu czy amputacje oraz wiele innych schorzeń w obrębie narządu ruchu). W dalszej kolejności jest to symbol 10-N (choroby neurologiczne, w tym

m.in. naczyniopochodny udar mózgu, guzy centralnego układu nerwowego, pourazowa cerebrastenia i encefalopatia, choroby rdzenia kręgowego i inne), oraz 07-S (choroby układu oddechowego i krążenia, w tym m.in. przewlekła obturacyjna choroba płuc (POChP), zakaźne choroby płuc, prowadzące do niewydolności oddechowej, nowotwory płuc i opłucnej, wrodzone i nabyte wady serca, choroba niedokrwienna serca, nadciśnienie tętnicze z powikłaniami i wiele innych). Niepełnosprawność wśród dzieci wynika ze zróżnicowanych powodów i trudno tu szukać dominującego schorzenia. Widoczny jest jednak wzrost problemu niepełnosprawności wśród dzieci. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi możliwościami protezowania i zakupu sprzętu ułatwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztowną i trudno dostępną rehabilitację, utrudnionym dostępem do specjalistów szczególnie osób mieszkających na terenach wiejskich. Dużym problemem są bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu. Nie bez znaczenia jest także problematyka edukacji osób niepełnosprawnych. Niepełnosprawni spotykają się również z problemami psychologicznymi i społecznymi, które wiążą się z trudnościami akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz z brakiem zrozumienia ze strony ludzi zdrowych.

Alkoholizm

Do negatywnych zjawisk mających wpływ na funkcjonowanie rodzin w gminie należą również zjawiska alkoholizmu i bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Alkoholizm to choroba powstająca na skutek uzależnienia organizmu od alkoholu, który powoduje stopniowe uszkodzenie komórek centralnego systemu nerwowego. Jest to zjawisko społecznie kryminogenne. Alkoholizm jest chorobą, która dotyka całą rodzinę, a nie tylko jednego z jej członków. Alkoholizm, to ciężka choroba w której pacjent nie podejmuje skutecznych działań zmierzających do wyzdrowienia, co więcej, stara się nawet ukryć chorobę przed sobą. Rodzina ta funkcjonuje w sposób nieprawidłowy, jest zamknięta na kontakty z otoczeniem. Rodziny takie zalicza się do rodzin patologicznych. Alkoholizm to jeden z najbardziej rozpowszechnionych nałogów, jest on niebezpieczny ze względu na łatwą dostępność, jak również powszechne, społeczne przyzwolenie na jego nadużywanie. Alkoholizm dotyczy zarówno młodzieży jak i osób dorosłych.

Problem alkoholowy stanowi zagrożenie dla społeczeństwa. Gmina nie posiada danych o ilości osób uzależnionych od alkoholu. Dane ośrodka pomocy społecznej nie odzwierciedlają problemu w gminie. Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Gmina, z racji dysponowania największą wiedzą o problemach swojej społeczności lokalnej oraz dostępnych zasobach, podejmuje działania, które corocznie ujmowane są w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Nad realizacją Programu czuwa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Baranowie, powołana przez Wójta w drodze zarządzenia.

Założenia programowe Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych to:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
2. udzielanie rodzinom w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży,
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Tabela 16. Liczba osób zgłoszonych do GKRPA w Baranowie

	rok 2016	rok 2017	rok 2018	rok 2019
Ilość osób wezwanych na wniosek rodziny, z którymi Komisja przeprowadziła rozmowy wspierająco-motywuujące	4	11	2	9
Ilość osób, z którymi komisja przeprowadziła rozmowy interwencyjno - motywuujące	16	17	8	13
Ilość wniosków skierowanych do Sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego	15	11	4	3

Dane pozyskane z zasobów Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Baranowie

Łatwy dostęp do napojów alkoholowych oraz uwarunkowania społeczne, kulturowe, nawyki i obyczaje związane z piciem, przyczyniły się do spożywania go nie tylko przez osoby

dorośle ale także przez nieletnich. Coraz częściej alkohol traktowany jest jako stymulator dobrej zabawy podczas spotkaniach towarzyskich. Młodzież spożywa napoje alkoholowe, głównie piwo, nie tylko w ukryciu w gronie rówieśników, lecz coraz częściej nie kryjąc się z tym, za przyzwoleniem dorosłych, w domu rodzinnym czy nawet w miejscach publicznych. Dlatego też alkoholizm należy zwalczać już od najmłodszych lat, a sposobu upatrywać głównie w profilaktyce nastawionej na edukację dzieci i młodzieży.

Tabela nr 17: Prognoza problemów społecznych w Gminie Baranów

Problem społeczny	natężenie obecnie (w-wysokie, s- średnie, n-niskie)	tendencja (m-malejące, r- rosnące)
ubóstwo bezdromność	ś	r
bezrobocie	ś	m
niepełnosprawność	ś	r
przemoc w rodzinie	ś	ś
bezradność w spr. opiek.wych	ś	r
brak umiejętności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakł. Karnego	ś	m
alkoholizm	w	r
narkomania	n	ś

Dane pozyskane z zasobów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baranowie

Problem alkoholizmu na terenie Gminy Baranów jest dość istotnym zjawiskiem z tendencją rosnącą. Nie wszystkie osoby są zdiagnozowane i poddawane leczeniu. Liczba osób, które pobierają zasiłki z tytułu choroby alkoholowej, nie odzwierciedlają prawdziwej

skali zjawiska. Nawet wśród osób, które podjęły leczenie nie zawsze ono przynosi zadowalające efekty w postaci abstynencji.

Narkomania

Problem narkomanii ma charakter interdyscyplinarny. Znajduje się on w polu zainteresowania różnych służb, takich jak lecznictwo, oświata, pomoc społeczna, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Każda z nich styka się z tym zjawiskiem od innej strony. Narkomania nie jest wystarczająco zdiagnozowanym zjawiskiem na terenie gminy. Tylko około 3 osób średnio korzysta na stałe z poradni Monar w Puławach, co z pewnością nie stanowi rzeczywistej liczby osób uzależnionych, czy spożywających narkotyki okazjonalnie. Z obserwacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika jednak, iż jest to problem rozwojowy, przeciwnie do występowania zjawiska w skali kraju.

Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Organizatorem systemu wspierania rodziny jest gmina Baranów. Na mocy Uchwały Rady Gminy Nr VI/38/2019 z dnia 29 marca 2019 roku, został przyjęty Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019–2021.

Celem głównym Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Baranów jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Zwraca on również uwagę na przywrócenie zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Cele szczegółowe i działania jakie stoją przed gminą w temacie wsparcia rodziny to między innymi:

- Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia (zasiłki okresowe, celowe, zasiłki rodzinne, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, stypendia szkolne, dożywianie dla dzieci i młodzieży w szkołach
- Współdziałanie instytucji na rzecz rodziny - motywowanie nieaktywnych członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych

- Wspieranie rodzin wielodzietnych poprzez kontynuowanie realizacji ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny
- Zabezpieczanie środków finansowych na pobyt dzieci w pieczy zastępczej
- Kształtowanie i wzmocnienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji
- Analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie. Monitoring sytuacji dziecka z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej
- Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny
- Podnoszenie świadomości rodziców w zakresie potrzeb dzieci i młodzieży
- Podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywanie już istniejących
- Realizowanie działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie
- Ustawiczne doskonalenie umiejętności zawodowych pracowników socjalnych oraz asystenta rodziny poprzez udział w szkoleniach, warsztatach i innych form edukacyjnych

Adresatami Programu są rodziny niewydolne wychowawczo oraz niezaradne życiowo. Żyjące w ubóstwie, dotknięte bezrobociem oraz przemocą. Ponadto Program adresowany jest do dzieci i młodzieży, które są zagrożone niedostosowaniem społecznym oraz przejawiają trudności wychowawcze. Oprócz tego założeniem Programu jest podejmowanie ściślejszej współpracy z przedstawicielami instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodziny. Do zadań własnych gminy należy m.in. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz prowadzenie placówek wsparcia dziennego i zapewnienie w nich miejsc dla dzieci. Na przestrzeni lat 2013 – 2019 na terenie gminy zatrudnionych był jeden asystent rodziny, który każdego roku współpracował średnio z 9-10 rodzinami. W większości przypadków praca z rodziną kończyła się w wyniku osiągnięcia zakładanych celów. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 18: powody zakończenia pracy rodziny z asystentem

2016	2017	2018	2019
------	------	------	------

Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny	1	0	0	1
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył prace w tym:	2	2	2	0
Ze względu na osiągnięcie celów				
Ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę	0	0	0	0
Inne	1	0	2	2
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta rodziny	9	9	10	9

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe.

Na terenie gminy Baranów sprawami dzieci zajmują się:

- szkoła,
- przedszkole,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Ośrodek Zdrowia
- Gminne Centrum Kultury
- Gminna Biblioteka Publiczna

W szkole wprowadzono zajęcia świetlicowe oraz pozalekcyjne. Realizowane są także programy profilaktyczne. Szkoły najbardziej narażone są na następujące problemy: wagary, spożywanie alkoholu, palenie papierosów, zażywanie przez uczniów środków psychoaktywnych. Dlatego też dla uczniów z problemami społecznymi organizowane są spotkania z pedagogiem, kieruje się ich na badania do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Dla uczniów z orzeczoną niepełnosprawnością, tworzy się klasy integracyjne, lub organizuje nauczanie indywidualne, wczesne wspomaganie rozwoju, przystosowuje się pomieszczenia lekcyjne. Kadra nauczycielska nieustannie poszerza swoją wiedzę w kierunku pracy z dziećmi niepełnosprawnymi.

Mówiąc o trudnościach wychowawczych można je ująć w następujące grupy:

- trudności wynikające z zaniedbań wychowawczych oraz negatywnych oddziaływań środowiska rodzinnego,
- trudności związane z niepowodzeniami w szkole,
- trudności wynikające z nieprawidłowego funkcjonowania rodziny,
- trudności związane z psychofizycznym rozwojem dziecka (przebyte choroby, tzw. deficyty lub mikro deficyty rozwojowe, zaburzenia w sferze emocjonalnej – nadpobudliwość lub zahamowania),
- trudności wyłaniające się w kontekście rozbieżności dążeń, oczekiwań i ambicji rodziców,
- dążeń i zainteresowań dzieci.

Na przestrzeni ostatnich lat daje się zauważyć wzrost zapotrzebowania rodzin na wsparcie z zewnątrz. Są to rodziny nie tylko dotknięte dysfunkcjami, lecz również przeżywające kryzysowe sytuacje w swoim życiu. Z takimi rodzinami, współpracuje asystent rodziny. Ta forma wsparcia daje wiele pozytywnych rezultatów. Chroni zwłaszcza rodziny, którym grozi umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej, co pozytywnie przekłada się na budżet gminy. Służy pomocą również, gdy rodzina chce odzyskać dzieci. Obecnie w pieczy zastępczej przebywa 10 dzieci. Tylko dwójka dzieci pozostająca w pieczy zastępczej

pochodzi z terenu gminy. Wydatki na rodziny zastępcze ponoszone przez Gminę Baranów są następujące:

Tabela nr 19: Kwoty wydatkowane na rodziny zastępcze

Rok	Kwota
2016	11.755,68
2017	12.260,08
2018	14.443,45
2019	14.539,38

Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody.

Rodzina jest podstawową i niezastąpioną grupą, jednym i niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować swoich podstawowych zadań. Role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje to, że

- jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- siły są nierównomierne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Sprawca jest silniejszy a ofiara słabsza,
- narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.),
- powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobsługi.

Zgodnie z art. 207 § 1 Kodeksu Karnego przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym z urzędu.

Można wyodrębnić różne rodzaje przemocy:

- Przemoc fizyczna – bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, ale także używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożeniem ich użyciem, zadawanie bólu;
- Przemoc psychiczna – sprawowanie przez sprawcę przemocy psychicznej kontroli nad ofiarą, np. straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabraniam dzieci, niszczenie lub grożenie zniszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów;
- Przemoc seksualna – zmuszenie do współżycia lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także wymuszanie współżycia w nieakceptowanej formie. Przemoc seksualna jest często przez ofiary molestowania ukrywana, co w znacznym stopniu utrudnia udzielanie im pomocy;
- Przemoc finansowa (ekonomiczna) np. utrzymanie ofiary przemocy w całkowitej zależności finansowej, zakazywanie jej pracy zawodowej, nie przekazywanie wystarczającej ilości pieniędzy na prowadzenie domu;
- Przemoc polegająca na osaczeniu – np. ciągłe chodzenie za kimś, dzwonienie do niego w celu wyrządzenie mu krzywdy lub zastraszenia;
- Przemoc w wymiarze społecznym – zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie jej wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych.

Stosowanie przemocy prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji, chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci. Powoduje ona bowiem w ich psychice nieodwracalne skutki, które mogą dać znać o sobie dopiero w życiu dorosłym.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zbadania. Ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety oraz dzieci do lat 13. Natomiast sprawcami przemocy są głównie mężczyźni będący często pod wpływem alkoholu. Niektóre badania wskazują, że 40% partnerów znęcających się nad rodziną to osoby uzależnione od alkoholu.

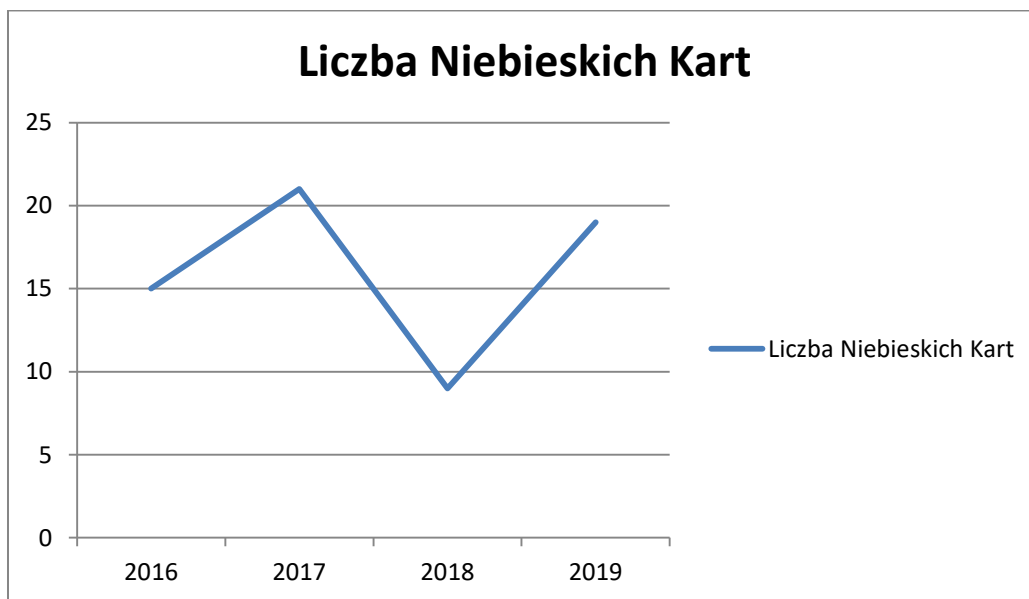
Konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społecznej dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemem, reagowania na zjawisko przemocy.

Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej zarówno sprawcom jak i ofiarom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie realizując zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach stale współpracuje z Sądem, Policją, Kuratorami Sądowymi, Pedagogiem szkolnym, szkołami, Ośrodkiem Zdrowia, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innymi instytucjami. Współpraca dotyczy poradnictwa, interwencji i wzajemnego wsparcia oraz uzupełnienie podejmowanych działań, a także bieżącego monitorowania problemu w środowiskach przez pracowników socjalnych w rejonach opiekuńczych. Służyć ma temu Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2021. Na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Zarządzeniem Wójta Gminy Baranów z dnia 24 maja 2011 r. został powołany Zespół Interdyscyplinarny. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele sześciu instytucji: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, Sądu Rejonowego, Komendy Powiatowej Policji. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest realizacja działań określonych w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, integrowanie i koordynowanie działań poprzez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. W ramach zespołu powoływane są grupy robocze w szczególności do opracowania i realizacji planu pomocy w indywidualnych przypadkach. Liczba wszczętych procedur w poprzednich latach waha się od 9 do 20 rocznie. Procedurę Niebieskiej Karty na podstawie danych z Zespołu Interdyscyplinarnego wszczyna najczęściej Policja oraz pracownicy Gminnego Ośrodka

Pomocy Społecznej. Większość przypadków przemocy występuje głównie na skutek nadmiernego spożywania alkoholu. Nie wszystkie przypadki przemocy na terenie gminy Baranów są jednak zgłaszane instytucjom, dlatego skala przemocy może być oceniana jedynie na podstawie ujawnianych przypadków. Liczbę wszczętych procedur obrazuje poniższy wykres:

Wykres 7: Liczba Niebieskich Kart

3. Analiza SWOT

Uwzględniając przeprowadzoną diagnozę czynników społeczno-ekonomicznych w połączeniu z prognozą głównych problemów społecznych zidentyfikowanych w gminie Jordanów, została wykonana analiza SWOT. Zadaniem tego narzędzia jest wykazanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, w tym przypadku w odniesieniu do zasobów gminy.

Nazwa przyjętej metody pochodzi od słów:

strengths – mocne strony

weaknesses - słabe strony

opportunities – szanse

threats – zagrożenia.

Mocne strony stanowią czynniki w postaci zasobów ludzkich, rzeczowych i potencjału drzemącego wewnątrz badanego środowiska, na których ukształtowanie organizacja posiada

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów na lata 2021-2027

bezpośredni wpływ. Przeciwnieństwem są natomiast słabe strony, które również ukonstytuowane są wewnątrz organizacji, jednak ich występowanie przekłada się na osłabienie pozycji danej organizacja w stosunku do otoczenia.

Szans należy upatrywać poza badanym środowiskiem w jego otoczeniu. Stanowią je wszystkie czynniki zewnętrzne, które bez udziału organizacji wzmacniają jej pozycję. Zagrożenia, również znajdują się poza organizacją lub badanym środowiskiem, bez możliwości wpływania na nie, stanowią czynniki osłabiające pozycję organizacji w stosunku do otoczenia.

Bazując na wnioskach płynących z diagnozy i wykonanych prognoz, wykorzystując powyżej opisaną metodę, zostały przebadane następujące obszary:

1. System wsparcia dla osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych, niepełnosprawnych oraz dotkniętych ubóstwem

2. System wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Tabela nr 20 - Analiza SWOT

System wsparcia dla osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych, niepełnosprawnych oraz dotkniętych ubóstwem	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Wyspecjalizowana kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej • Dobre rozeznanie środowiska w zakresie zjawiska starzenia się społeczeństwa g. Baranów • Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej oraz usług opiekuńczych na terenie gminy Baranów • Dobra współpraca i wymiana informacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewielkie zaangażowanie lokalnej społeczności – bardzo mała liczba grup samopomocowych • Brak dziennego domu pobytu dla osób starszych, niepełnosprawnych • Niewystarczające środki finansowe na realizacji zadań w zakresie polityki społecznej • Brak wystarczającej liczby instytucji i organizacji działających na rzecz osób

<p>pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktywne działania organizacji pozarządowych, szczególnie kół gospodyń wiejskich • Funkcjonujący na terenie gminy Baranów system nieodpłatnej pomocy prawnej • Funkcjonujące koła emerytów na terenie gminy Baranów • Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizujący zadania własne oraz zadania zlecone. • zaangażowanie władz w rozwój gminy, • Funkcjonowanie klas integracyjnych w szkołach na terenie gminy Baranów • Wysoko wykwalifikowany personel pedagogiczny • Dobre rozeznanie potrzeb osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym • Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych 	<p>starszych i niepełnosprawnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niskie świadczenia emerytalno-rentowe osób zależnych • Brak szerokiej sieci wolontariatu na obszarze całej gminy Baranów • Niewystarczające, niepełne realizacje potrzeb ludzi starszych, • Brak ośrodków rekreacji • Bardzo niska dostępność do długookresowych świadczeń rehabilitacyjnych, długi czas oczekiwania na procedury medyczne • Brak aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych • Niewystarczające dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych – liczne bariery architektoniczne • Niewystarczające rozpowszechnianie informacji nt. świadczeń i usług, z których mogą skorzystać osoby niepełnosprawne • Niski poziom wsparcia finansowego osób niepełnosprawnych oraz niewystarczające środki na realizację zadań pomocy społecznej • Niski poziom świadczeń emerytalno-rentowych dla osób niepełnosprawnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie i wdrożenia specjalnych programów pomocowych • Polityka państwa zmierzająca do poprawy jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych • Rosnąca liczba programów i projektów 	<ul style="list-style-type: none"> • Postępujący proces starzenia się społeczeństwa gminy Baranów • Rozluźnienie więzi rodzinnych pomiędzy pokoleniami • Bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów,

<p>skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Polityka wzmacniająca rolę władz lokalnych w działaniach na rzecz seniorów • świadczenia dla członków rodziny, zajmujących się osobami niepełnosprawnymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Delegowanie coraz większej liczby zadań władzom lokalnym przy jednoczesnym braku zapewnienia adekwatnego finansowania, • Migracja zarobkowa młodych ludzi • Rozproszenie źródeł kierowania pomocą dla osób niepełnosprawnych – brak adekwatnej koordynacji działań w tym zakresie • Niski poziom świadczeń opieki zdrowotnej • Niski poziom integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym – wykluczenie społeczne • Ograniczenia w dostępie do pomocy świadczonej na rzecz osób niepełnosprawnych
--	---

System wspierania rodziny i pieczy zastępczej

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Aktywna działalność asystenta rodziny na terenie gminy Baranów • Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej • Dobra współpraca z placówką oświatową oraz pedagogami • Dobra współpraca z Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w Puławach • Dobrze przygotowana kadra 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewywiązywanie się rodzin z zobowiązań ustalanych w toku pracy z nimi • Ukrywanie przed asystentem problemów w zakresie funkcjonowania rodziny • Nadmierna biurokracja towarzysząca procesowi pracy z rodziną • Brak odpowiednich warunków lokalowych GOPS w Baranowie • Brak na terenie gminy Baranów żłobka i

<p>profesjonalistów działających w ramach systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonowanie na terenie gminy Baranów systemu nieodpłatnej pomocy prawnej • Dobra organizacja i przygotowywanie planów pomocy rodzinie oraz akcji wspierania rodzin • Funkcjonowanie na terenie gminy Baranów Zespołu Interdyscyplinarnego • Dobra współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną • Funkcjonowanie na terenie gminy Baranów placówek wsparcia dziennego dla dzieci • Prowadzenie działań prowadzących do utrzymania współpracy z rodzinami i zapewniających lepsze ich funkcjonowanie • Aktywność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 	<p>klubu dla dzieci w wieku do 3 lat</p>
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Aдекватne działania edukacyjne • Poszerzenie bazy instytucjonalnej wspierającej rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> • Niska skłonność rodzin do podejmowania współpracy z asystentem • Zwiększająca się liczba przypadków rozpadu rodzin na terenie gminy Baranów • Znaczący wzrost obowiązków nakładanych na instytucje pomocy społecznej, bez adekwatnej rozbudowy ich struktur, prowadzący do nieskutecznego wywiązywania się z nich • Wzrastająca liczba rodzin z dysfunkcjami • Zjawisko przemocy w rodzinie

	<ul style="list-style-type: none"> • Zjawisko uzależniania od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych
--	---

4.Cele, kierunki działań i wskaźniki ich realizacji

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów na lata 2021-2027 w swojej treści wskazuje cele strategiczne i operacyjne. Stanowią one podstawę do wyznaczania koniecznych działań podejmowanych w nadchodzących latach. Zapewniając efektywność projektowanych zadań przyjmuje się katalog wskaźników powiązanych z poszczególnymi działaniami, których celem jest okresowa ocena ich skuteczności. Wszelkie wysiłki ukierunkowane są na osiągnięcie celów i działań strategicznych w powiązaniu z misją i wizją. Realizatorami ich są wszystkie podmioty bezpośrednio zaangażowane w dążenie do osiągnięcia wyznaczonych celów.

4.1 Misja i wizja

Gmina Baranów realizując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjmuje następującą misję:

„Budowanie efektywnie działającego systemu oparcia społecznego dla mieszkańców gminy Baranów, ze szczególnym uwzględnieniem opieki nad dzieckiem, funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych.”

Kierując się przyjętą misją gmina Baranów w perspektywie do 2027 roku będzie dążyła do osiągnięcia wizji zakładającej, że:

W gminie Baranów funkcjonuje sprawny system wspierania rodzin, których zdolności wychowawcze zostały w istotny sposób ograniczone. Sieć wsparcia rodzin zaowocowała ograniczeniem liczby dzieci, które trafiły do rodziny zastępczej. Dzieci za które opłacany jest pobyt w rodzinach zastępczych, w większości nie pochodzą z terenu gminy a jedynie zamieszkiwały tu, zanim trafiły do pieczy zastępczej.

Osoby starsze na terenie gminy Baranów znajdują oparcie w istniejącej sieci instytucji i organizacji działających na ich rzecz. Prowadzone są działania aktywizujące osoby w podeszłym wieku, które potrafią zaktywizować ich w kierunku otwierania się i integrowania ze środowiskiem, dając im jednocześnie możliwość pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym.

Osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie wyposażeni są w dostępność do różnych form pomocy osobistej i instytucjonalnej na różnych etapach ich życia. Poczynając od okresu wczesnej edukacji po funkcjonowanie w życiu dorosłym. Oparcie kierowane do osób niepełnosprawnych zapewnia nie tylko uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym, ale przede wszystkim możliwość aktywnego korzystania z rehabilitacji społecznej i zawodowej.

4.2 Cele strategiczne, operacyjne, działania i mierniki

W ramach prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów została wykonana diagnoza czynników społeczno-ekonomicznych oraz sporządzona prognoza dla głównych obszarów, które w najbliższych latach będą miały decydujący wpływ na kształtowanie polityki społecznej. Ponadto przeprowadzona została analiza SWOT, która wskazuje mocne i słabe strony, jak również szanse i zagrożenia identyfikowane w niniejszych obszarach. Na bazie wniosków płynących z analiz zaprezentowanych we wcześniejszej części niniejszego opracowania przyjęto trzy cele strategiczne, których zakres obejmuje:

1. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych oraz dotkniętych ubóstwem
2. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych
3. Wsparcie rodzin i rozwój systemu pieczy zastępczej

Wskazane powyżej cele strategiczne są dodatkowo opisane powiązanymi z nimi celami operacyjnymi i działaniami, do których to przyporządkowano mierniki ich realizacji. Szczegółową prezentację tych elementów zawiera poniższa tabela, w której wskazano również dla każdego z działań, podmioty angażujące się w ich wykonanie

Tabela nr 21: Cele strategiczne i operacyjne

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki realizacji działań	Finansowanie	Podmioty realizujące
-------------------	-----------------	-----------	-----------------------------	--------------	----------------------

1. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych oraz dotkniętych ubóstwem,	1.1. Kreowanie sieci wsparcia dla osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych oraz dotkniętych ubóstwem	1.1.1. Podniesienie jakości i zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	1.1.1.1. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	Śr. Własne gminy	GMINA GOPS
			1.1.1.2. Liczba godzin udzielonych usług opiekuńczych		GMINA GOPS
		1.1.2. Rozwój wolontariatu wśród osób starszych	1.1.2.1. Liczba zorganizowanych kampanii informacyjnych na rzecz rozwoju wolontariatu wśród osób starszych	Śr. Własne gminy, śr. Własne Śr. zewnętrzne	GMINA GOPS OŚWIATA
		1.1.3. Integracja osób starszych ze środowiskiem	1.1.3.1. Liczba zorganizowanych spotkań integracyjnych	Śr. Własne Śr. zewnętrzne	GCK GOPS
			1.1.3.2. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach integracyjnych		GCK GOPS
		1.1.4. Umożliwienie osobom starszym aktywnego udziału w życiu kulturalnym i oświatowym	1.1.4.1. Liczba zorganizowanych spotkań i wydarzeń	Śr. Własne gminy Śr. Zewnętrzne	Gmina GCK
			1.1.4.2. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach i wydarzeniach		Gmina GCK
			1.1.4.3. Liczba wspólnych działań na rzecz osób chorych i niepełnosprawnych pracownika socjalnego, pielęgniarki środowiskowej i lekarza	Śr. własne	GOPS NZOZ

2. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych		1.1.5. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, zabiegów rehabilitacyjnych poprzez informowanie o świadczeniach, udzielanych zabiegach i warunków korzystania z nich	1.1.5.1. Liczba udzielonych informacji		Gmina GOPS PCPR Służba Zdrowia
	2.1 Budowanie kampanii informacyjnych kierowanych do mieszkańców gminy w zakresie wsparcia dla rodzin i osób z niepełnosprawnościami	2.1.1. Organizowanie spotkań, warsztatów	2.1.1.1. Liczba zorganizowanych spotkań i warsztatów dla mieszkańców w tym opiekunów osób z niepełnosprawnościami	Śr. Własne Śr. zewnętrzne	Gmina GOPS
		2.1.2. Wydawanie ulotek, informatorów, plakatów	2.1.2.1. Liczba wydanych ulotek, informatorów, plakatów adresowanych do mieszkańców w tym opiekunów osób z niepełnosprawnościami	Śr. Zewnętrzne, śr. własne	Gmina GOPS
		2.1.3. Publikacje na stronie internetowej, mediach społecznościowych i tablicach ogłoszeń	2.1.3.1. Liczba zamieszczonych informacji	Śr. własne	Gmina GOPS
	2.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych	2.2.1 Likwidacja barier architektonicznych	2.2.1.1 Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych	Śr. Własne Śr. zewnętrzne	Gmina
		2.2.2 Likwidacja nierówności na poziomie edukacyjnych	2.2.2.1 Liczba utworzonych klas integracyjnych	Śr. Własne Śr. zewnętrzne	Gmina Szkoła
			22222 Liczba niepełnosprawnych uczniów będących członkami klas integracyjnych	Śr. Własne Śr. zewnętrzne	Gmina Szkoła
	2.2.3. Organizowanie imprez	2.2.3.1 Liczba zorganizowanych	Śr. Własne Śr.	Gmina GOPS	

		kulturalnych w których mogłyby brać udział osoby niepełnosprawne	imprez	zewnętrzne	GCK
3. Wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	3.1 Rozwój i utrzymanie profesjonalnej opieki dla dzieci z rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	3.1.1. Zapewnienie wystarczających i adekwatnych do potrzeb form wsparcia rodziny	3.1.1.1. Liczba asystentów rodziny	Śr. Własne Śr. zewnętrzne	GOPS
		3.1.2. Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji pracowników pomocy społecznej w zakresie wspierania osób i rodzin dotkniętych bezradnością opiekuńczo-wychowawczą i trudnościami w prowadzeniu gospodarstwa domowego	3.1.1.2. Liczba rodzin korzystających z wsparcia asystenta rodziny		GOPS
			3.1.2.1. Liczba szkoleń w których udział wzięli pracownicy jednostek pomocowych		GOPS
			3.1.2.2. Liczba osób przeszkolonych		GOPS
	3.2 Rozwój i utrzymanie wsparcia rodzin poprzez działalność świetlic w tym świetlicy socjoterapeutycznej	3.2.1. Funkcjonowanie świetlic dla dzieci	3.3.1.1. Liczba osób korzystających z zajęć w świetlicach	Śr. Własne Śr. zewnętrzne	GMINA GCK
			3.3.1.2. Formy udzielanego wsparcia		GMINA GCK

4.3 Wartości referencyjne mierników

Mierniki przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, będą w kolejnych latach jej obowiązywania, służyły ocenie skuteczności podejmowanych działań. W celu zapewnienia efektywności wdrażanych rozwiązań opracowana została tabela wartości bazowych i referencyjnych dla wszystkich wskaźników. Wartości bazowe dla mierników zostały wyznaczone na podstawie ich odczytów według stanu na koniec 2018 roku. Wprowadzona została również wartość referencyjna, która określa kierunek zmian lub wartość graniczną ich odczytów. Wartości referencyjne wyrażane są odrębnie dla każdego miernika i mogą przyjmować następujące postaci: rosnący, malejący, max, min. lub podobne. Należy je odczytywać jako wartości pożądane w trakcie realizacji procesów będących pochodnymi celów i działań przyjętych w Strategii. Szczegółowe wartości bazowe i referencyjne mierników zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela nr 22: Mierniki realizacji działań

Działania	Mierniki realizacji działań	Wartość miernika	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
1.1.1. Podniesienie jakości i zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	1.1.1.1. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	Liczba	Np. minimum / maksimum / średnia itp.	Np. Rok / Lata od-do
	1.1.1.2 Liczba godzin udzielonych usług opiekuńczych	Liczba		
1.1.2. Rozwój wolontariatu wśród osób starszych	1.1.2.1. Liczba zorganizowanych kampanii informacyjnych na rzecz rozwoju wolontariatu wśród osób starszych	Liczba		
1.1.3. Integracja osób starszych ze środowiskiem	1.1.3.1. Liczba zorganizowanych spotkań integracyjnych	Liczba		
	1.1.3.2. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach integracyjnych	Liczba		
1.1.4. Umożliwienie osobom starszym aktywnego udziału w życiu kulturalnym i oświatowym	1.1.4.1. Liczba zorganizowanych spotkań i wydarzeń	Liczba		
	1.1.4.2. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach i wydarzeniach	Liczba		
1.1.5. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, zabiegów rehabilitacyjnych	1.1.5.1. Liczba kampanii informacyjnych	Liczba		
	1.1.5.2. Liczba			

poprzez informowanie o świadczeniodawcach, udzielanych zabiegach i warunków korzystania z nich	udzielonych informacji	Liczba		
		Liczba		
2.1 Budowanie kampanii informacyjnych kierowanych do mieszkańców gminy w zakresie wsparcia dla rodzin i osób z niepełnosprawnościami	Organizowanie spotkań, warsztatów			
	. Wydawanie ulotek, informatorów, plakatów	Liczba		
	Publikacje na stronie internetowej, mediach społecznościowych i tablicach ogłoszeń	Liczba		
2.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych	1 Likwidacja barier architektonicznych			
	Likwidacja nierówności na poziomie edukacyjnych	Liczba		
	Organizowanie imprez kulturalnych w których mogłyby brać udział osoby niepełnosprawne	Liczba		
3.1.1. Zapewnienie wystarczających i adekwatnych do potrzeb form	3.1.1.1. Liczba asystentów rodziny	Liczba		

wsparcia rodziny	3.1.1.2. Liczba rodzin korzystających z wsparcia asystenta rodziny	Liczba		
3.1.2. Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji pracowników pomocy społecznej w zakresie wspierania osób i rodzin dotkniętych bezradnością opiekuńczo-wychowawczą i trudnościami w prowadzeniu gospodarstwa domowego	3.1.2.1. Liczba szkoleń w których udział wzięli pracownicy jednostek pomocowych	Liczba		
	3.1.2.2. Liczba osób przeszkolonych	Liczba		

5. Monitoring i ewaluacja strategii

Zapewnienie realizacji strategii w sposób gwarantujący osiągnięcie zakładanych rezultatów możliwe jest tylko w sytuacji, kiedy na etapie jej realizacji badamy postępy i efekty z podejmowanych zadań. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze średnio lub długo okresowym, z tego też powodu mogą wystąpić na etapie jej realizacji trudności, których nie przewidywaliśmy w momencie jej budowania. Nierzadko zdarza się też, że czynniki płynące z otoczenia uległy zmianie, co może powodować zakłócenia w realizacji strategii. Występowanie tzw. czynników ryzyka jest jedną z istotnych przyczyn wpływających na nieosiągnięcie zakładanych celów. Dlatego budując SRPS należy na każdym etapie jej realizacji brać je pod uwagę i odpowiednio reagować na niedopasowania wewnętrzne i zewnętrzne, zakłócające osiągnięcie spodziewanych rezultatów.

Mechanizmem, którego zadaniem jest zapewnienie osiągnięcia celów strategicznych oraz operacyjnych i odpowiednio wczesne reagowanie na wewnętrzne i zewnętrzne czynniki ryzyka, jest ewaluacja. Głównym jej zadaniem jest polepszenie efektywności i wydajności wdrażanych działań, co bezpośrednio przyczynia się do zapewnienia realizacji celów przyjętych w strategii. Ponadto wyszczególnia się inne, bardziej specyficzne cele ewaluacji, wśród których można wymienić m.in.

- określenie efektów podjętych działań,
- zapewnienie lepszego zaspokojenia oczekiwań odbiorców końcowych programów lub działań,
- poprawa jakości programów,
- podniesienie kompetencji zawodowych osób realizujących programy lub zadania,
- dostarczenie informacji koniecznych do podejmowania decyzji i oceny skutków,
- pogłębienie odpowiedzialności za realizację programów i zadań wśród wszystkich podmiotów realizujących,
- poprawa procedur i eliminowanie działań nieefektywnych.

Ewaluacja jest mechanizmem, który zapewnia utrzymanie jakości podejmowanych działań i przyczynia się do skutecznego osiągania zakładanych celów. Każda organizacja dostarczająca produkty, czy usługi musi pracować nad swoją konkurencyjnością w otaczającej ją rzeczywistości. Zagadnienie konkurencyjności nie dotyczy tylko i wyłącznie podmiotów komercyjnych. Organizacje publiczne, wśród których należy wymienić: szkoły, szpitale czy choćby nawet starostwa powiatowe lub urzędy gmin; nieustannie stają przed koniecznością wprowadzania strategicznych zmian w organizacji, co nazywamy zarządzaniem konkurencyjnością. W przypadku starostw czy urzędów gmin również mamy do czynienia z koniecznością zarządzania konkurencyjnością. Jednak konkurencyjność tą będziemy pojmować w sposób odmienny, niż ma to miejsce w przypadku podmiotów komercyjnych. Instytucje tego typu świadczą usługi, jednak z uwagi na uregulowania prawne i podział administracyjny w sposób naturalny nie posiadają konkurentów w pełnym słowa tego znaczeniu.

6. Sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów realizowana będzie dzięki oddziaływaniom kształtowanym m.in. przez następujące programy i projekty:

1. Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023;
2. Rządowy Program dla Rodzin Wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny” ;
3. Program Wspierania Rodziny w Gminie Baranów na lata 2019-2021 ;
4. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Baranów na lata 2019-2021;
5. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Baranów na poszczególne lata ;
6. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na poszczególne lata;
7. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) ;
8. Program osłonowy „Posiłek w szkole i w domu”.
9. Projekt Klub Seniora: Seniorzy w Gminie Baranów.

Realizacja Strategii w ujęciu ram finansowych opiera się o następujące źródła finansowa:

1. środki własne gmin,
 2. dotacje z budżetu państwa,
 3. środki krajowych funduszy celowych (np. PFRON, Fundusz Pracy),
 4. środki pomocowych funduszy Unii Europejskiej
 5. dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 lub art. 181 oraz dochody z opłat określonych w art. 111 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz środki rządowych lub pozarządowych programów celowych.
- oświata i wychowanie, 851 - ochrona zdrowia, 852 – pomoc społeczna, 853 - pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, 854 - edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 – rodzina; z okresu lat 2016-2019.

Tabela nr 23: Ramy finansowe

Dział 801 – oświata i wychowanie - obejmuję następujące rozdziały: 80101 80103	Szkoły podstawowe Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych
---	--

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów na lata 2021-2027

Strona 61

80104	Przedszkola
80113	Dowożenie uczniów do szkół
80114	Zespoły obsługi ekonomiczno-administracyjnej szkół
80146	Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli
80148	Stołówki szkolne i przedszkolne
80149	Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego
80150	Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych, gimnazjach, liceach ogólnokształcących, liceach profilowanych i szkołach zawodowych oraz szkołach artystycznych
80152	Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w gimnazjach, klasach dotychczasowego gimnazjum prowadzonych w szkołach innego typu, liceach ogólnokształcących, technikach, szkołach policealnych, branżowych szkołach I i II stopnia i klasach dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej prowadzonych w branżowych szkołach I stopnia
85213	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej
85214	Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe
85215	Dodatki mieszkaniowe
85216	Zasiłki stałe
85219	Ośrodki pomocy społecznej
85220	Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej
85228	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

85230	Pomoc w zakresie dożywiania
85295	Pozostała działalność
85595	Pozostała działalność
Dział 854 - edukacyjna opieka wychowawcza - obejmuje następujące rozdziały: 85401	Świetlice szkolne
85404	Wspieranie rodziny
85415	Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym
85416	Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym
Dział 855 –rodzina - obejmuje następujące rozdziały: 85501	Świadczenie wychowawcze
85502	Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego
85503	Karta Dużej Rodziny
85504	Wspieranie rodziny
85505	Tworzenie i funkcjonowanie żłobków
85508	Rodziny zastępcze
85513	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające

Wyznaczając ramy finansowe na lata 2021-2027, które służyć będą realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów uwzględniono czynniki ryzyka w postaci zmieniających się przepisów prawa oraz bieżącej projekcji wskaźnika inflacji CPI, która zakłada, że osiągnie on odpowiednio: 2,8% w 2020 roku oraz 2,6% w 2021 roku. Ponadto uwzględniono również dotychczasowy poziom wydatków w działach: 801, 851, 852, 854, 855, jak również konieczność zapewnienia stałego wzrostu jakości świadczonych usług. Szczegółowe dane za lata 2016-2019 zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 24: Wysokość wydatków w poprzednich latach

Rok	Plan wydatków po zmianach w działach:801, 851, 852, 854, 855
2016	8.676 653,77
2017	9.403 196,93
2018	9.640 201,32
2019	10.350 740,31

Na podstawie powyższej tabeli wzrost wydatków, corocznie zwiększa się o około 1%., zakłada się, że podobny wzrost wydatków będzie miał miejsce w następnych latach.

7. Zakończenie

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych określa główne długofalowe cele gminy oraz kierunki działania, które są konieczne dla realizacji tych celów.

Strategia zawiera także plan działań zmierzający do rozwiązania konkretnych, trudnych sytuacji. Nie zawiera natomiast wszystkich pojawiających się problemów ani też działań, które przekraczałyby możliwości gminy.

Dzięki sprecyzowaniu w Strategii najważniejszych problemów społecznych naszej gminy, wybrane cele i ich hierarchia oraz propozycje rozwiązań powinny przyczynić się do poprawy sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Aktywizowanie społeczności lokalnych, tworzenie poczucia przynależności do danego miejsca i grupy, uruchomienie strategii pomagania ludziom i sobie samym – jest również celem opracowania niniejszej strategii.

Strategia Gminy Baranów ukierunkowana jest na pomoc rodzinie, która jest podstawową komórką życia społecznego. W obecnej złożonej sytuacji społeczno-ekonomicznej coraz częściej rodziny stają się niewydolne i bez odpowiednio zorganizowanego wsparcia nie są w stanie sprostać stojącym przed nią zadaniom. Tylko dobrze zaplanowana współpraca wszystkich organów samorządu oraz instytucji, organizacji i osób prywatnych, ukierunkowana na rodzinę, jest warunkiem dobrze funkcjonującego społeczeństwa.

Strategia rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem, który będzie wymagał, w niektórych sytuacjach aktualizacji. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian będzie weryfikacja strategii w społecznym procesie. Należy przy tym mieć na uwadze poprawę jakości życia mieszkańców gminy.

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Instytucją wdrażającą realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Baranów na lata 2021 – 2027 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie. Do opracowania Strategii zostały wykorzystane materiały przygotowane przez następujące instytucje:

- Urząd Gminy w Baranowie: ewidencja ludności,
- Powiatowy Urząd Pracy w Puławach,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Puławach,
- Urząd Statystyczny w Lublinie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Baranowie,
- Punkt Konsultacyjny w Baranowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie.
- Placówki oświatowe: Zespół Szkolno-Przedszkolny w Baranowie.

Program ten jest ciągle „otwarty” na społeczną dyskusję oraz wszelkie konstruktywne uwagi.

Spis tabel:

Tabela 1 : Ludność- struktura według płci.....	19
Tabela 2: Ludność- struktura według wieku.....	20
Tabela 3: Ludność- struktura według wieku- przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny.....	21
Tabela 4: Ludność- przyrost naturalny, migracje.....	22
Tabela 5: Liczba i struktura rodzin objętych pomocą społeczną od 2016 r. do 2019 r.	27
Tabela 6: Powody przyznania pomocy.....	27
Tabela 7: Wysokość środków przeznaczonych na wypłatę świadczeń z pomocy społecznej.....	28

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Baranów na lata 2021-2027

Strona 65

Tabela 8: Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy.....	31
Tabela 9: Struktura długotrwale bezrobotnych.....	31
Tabela 10: Poziom wykształcenia zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy.....	31
Tabela 11: Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2019 r	31
Tabela 12: Symbole niepełnosprawności przyznawane mieszkańcom Gminy Baranów.....	34
Tabela 13: Podział ze względu na stopnie niepełnosprawności.....	35
Tabela 14: Dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością z terenu Gminy Baranów w 2018 r.....	36
Tabela 15: Dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością z terenu Gminy Baranów w 2019 r.	36
Tabela 16: Liczba osób zgłoszonych go GKRPA.....	38
Tabela 17: Prognoza problemów społecznych w Gminie Baranów.....	39
Tabela 18: Powody zakończenia pracy rodziny z asystentem	41
Tabela 19: Kwoty wydatkowane na rodziny zastępcze.....	43
Tabela 20: Analiza SWOT.....	48
Tabela 21: Cele strategiczne i operacyjne.....	52
Tabela 22: Mierniki realizacji zadań.....	56
Tabela 23: Ramy finansowe.....	61
Tabela 24: Wysokość wydatków w poprzednich latach.....	63

Spis wykresów:

Wykres 1: Struktura ludności według płci.....	19
Wykres 2: Struktura ludności według wieku.....	20
Wykres 3: Ludność- struktura wg wieku: przedprodukcyjny, produkcyjny, poprodukcyjny.....	21
Wykres 3: Przewidywana liczba mieszkańców powyżej 65 roku życia.....	23
Wykres 5: Kody niepełnosprawności przyznawane mieszkańcom Gminy Baranów w 2018 r.....	34
Wykres 6: Kody niepełnosprawności przyznawane mieszkańcom Gminy Baranów w 2019 r.....	35
Wykres 7: Stopnie niepełnosprawności:.....	46

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 16b i 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej Gmina ma obowiązek opracować strategię rozwiązywania problemów społecznych.

Obecnie obowiązująca strategia, przyjęta uchwałą nr XXXI/266/2013 Rady Gminy Baranów z dnia 15 listopada 2013 r. wygasa z dniem 31 grudnia 2020 r.

Konieczne jest zatem przyjęcie nowej strategii na kolejny okres programowania.

Przedkładany projekt Strategii obejmował będzie okres 7 lat (2021 i 2027). Projekt zawiera wszystkie elementy wymagane w art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

Projekt Strategii został poddany konsultacjom społecznym, poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Gminy Baranów w okresie od 4 do 18 listopada 2020 r.

Projekt Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Baranów na lata 2021-2027 dostępny jest pod adresem <https://konsultacje.gminabaranow.pl/>